

DOMOVINA

Upravništvo „Domovina“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5
Uredništvo „Domovina“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za in-
zemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din.
Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne branilice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Zakon za povzdigo kmetijstva

Delo za povečanje pridelkov — Sredstva za izvajanje zakona

Pred dnevi je Nj. Vel. kralj podpisal zakon o pospeševanju kmetijstva, ki dobi z objavo v »Službenih Novinah« svojo moč. Vsebina zakona je v glavnih potezih naslednja:

Država skrbi za povzdigo kmetijstva v korist ljudstva in države kakor tudi v korist posameznika. Pri tem delu sodelujejo država in samoupravni organi, ustanove in poedinci. Organi in ustanove za izvedbo tega dela so: Vrhovna in-
stanca je ministrstvo za kmetijstvo, ki vrši po svojih organih nadzorno oblast nad vsem delom, ki ga navaja zakon in ki spada v delokrog države ali samoupravnih oblasti. V vsaki oblasti mora skrbeti za dvig kmetijstva velik župan, ki ima na razpolago strokovne poročevalce, v okrajih pa pripada ta dolžnost okrajnemu glavarju.

Podrobno delo med narodom se vrši z ustavljanjem in vzdrževanjem sadovnjakov, s proučevanjem, z nadziranjem dela uglednih kmetov, z zimskimi tečaji, s sodelovanjem z združnimi in strokovnimi društvi, z ustanovitvijo kmetijskih kontrolnih postaj in kmetijskih šol ter s sodelovanjem z znanstvenimi, zdravstvenimi in socialnimi zavodi. Predpisuje se, da se v področju vsakega okraja ustanove okrajni sadovnjaki v velikosti najmanj 2 ha, kjer pa takih prostorov ni, jih mora preskrbeti občina. Občina mora preskrbeti tudi potrebne zgradbe in orodje za vse panoge kmetijstva, ki se goje v dotičnem kraju.

Zakon predvideva tudi vzorna kmetijska posestva. Kot taka naj bi se vzela zasebna posestva, katerih lastniki so vzorni kmetje in imajo potrebno izobrazbo, ki so jo dobili v kmetijskih šolah.

Določeno je, da mora okrajni kmetijski poročevalec od 15. oktobra do konca februarja v vsaki občini imeti vsaj enkrat živinorejski kakor tudi kmetijski tečaj, ki traja najmanj šest tednov, se pa lahko podaljša do štirih mesecev. Poleg rednih tečajev se lahko prirejajo tudi krajši na podlagi krajevnih potreb.

Delovanje kmetijskih poročevalcev mora biti v čim ožji zvezi z združništvom. Razširiti se mora mreža združništva na vse panoge.

Zakon predpisuje način, kako se naj doseže napredek kmetijstva. Krajem, ki so pripravni za žito, se bo predpisala obvezna setev izbirnega semena. Ako v kakem kraju ena vrsta žita ne bo uspevala, se bo poskusilo z drugo in se bo ta proces nadaljeval tako dolgo, da se bo nazadnje našla tista vrsta semena, ki najbolje uspeva. Sličen postopek predvideva zakon za tako zvane industrijske in trgovske rastline v krajih, kjer pšenica in žitarice vobče ne uspevajo. Tukaj morajo okrajni poročevalci proučiti razmere in ugotoviti, ali bi v teh krajih bolje uspevali robak, mak, konoplja, lan, pesa, krompir ali drugo. Isto velja tudi glede živinoreje, krme, vrtnarstva in vinogradništva. Tudi glede vinogradništva predpisuje zakon, da se bodo morale ponovno preizkusiti vse vrste trte in izločiti one, ki ne uspevajo. Vinogradniki bodo dobili v ta namen dovolj sadik na razpolago. Kjer vinogradov ni, pa so tla ugodna, se bodo napravili ter se bodo dobila zemljišča, morda za gotovo dobo oprostila davka. To velja tudi za sadjerejo in vrtnarstvo. Zakon

veleva, da se morajo pota in drevoredi zasaditi, ter se dajejo v ta namen drevesa brezplačno. Sploh je treba, kjerkoli je mogoče, zasaditi drevje. Če ne uspeva sadno drevje, je treba začeti s pogozdovanjem.

Potem daje zakon navodila, kako naj se pospešuje travništvo in pašništvo. Določiti je največje število živine, ki se more gojiti na pašnikih. Vsaka tri leta se prirejajo po okrajih razstave in tekmovanja, ki se vrše pod nadzorstvom okrajnih in oblastnih kmetijskih odborov.

Na teh prireditvah se bo ugotovilo, kateri posestnik se je najbolje izkazal in kdor bo imel za kako panogo največ glasov, postane oblastni prvak. Dobival bo oblastno nagrado v denarju, diplomu in državno medaljo. Prvaki vseh oblasti istega leta bodo tekmovali za državno prvenstvo SHS ter bo zmagovalec dobil državno podporo v denarju, diplomu in medaljo. Poleg tekem se lahko prirede sejmi in razstave za različne kmetijske proizvode.

Pobijanje rastlinskih škodljivcev se bo uredilo s posebnim zakonom. Zakon o zavarovanju setve in plodov z dne 31. julija 1923. se razveljavi ter se bo ta snov uredila s posebnim zakonom. Melioracije se vrše v javnem interesu na podlagi sklepa občinskih, okrajnih, oziroma oblastnih kmetijskih odborov, proti katerim je dovoljena pritožba na višjo upravno oblastvo. Glede povzdige živinoreje bo izšel poseben zakon, ki bo v tesni zvezi s celotnim kmetijskim programom. Vse državne in samoupravne imovine so dolžne vzgojiti letno gotovo število plemenske živine, ki jo bodo dale kmetijskemu ministrstvu na razpolago. S posebnim zakonom se bo uredilo zavarovanje živine na združniški podlagi s sodelovanjem okrajev, oblasti in države. Za čiščenje žita za izvoz se bodo ustanovile okrajne in občinske žitne čistilnice. V onih žitornih krajih, ki pridelujejo žita preko lastne potrebe, se bodo osnovala združna žitna skladišča, ki

bodo imela pravico, izdajati potrdila o vložnem žitu, katera bo prevzemala Privilegirana agrarna banka po pravilniku, ki ga bo kmetijsko ministrstvo izdalo sporazumno z odborori te banke. Istotako se bodo osnovala združne kleti, mlekarne, oljarne, topilnice sadja ter hmeljarne.

Kakor hitro stopi zakon v veljavo, se ustanove za njegovo izvrševanje državni, oblastni in občinski kmetijski zakladi. V državni kmetijski sklad se stekajo takse za živinozdravniški pregled živine na obmejnih postajah po odbitku takse za živinozdravnike, vse kazni za prestopke tega zakona, čisti dohodki državnih posestev, ki jih upravlja kmetijsko ministrstvo, čisti dohodek državne razredne loterije po odbitku zneskov, ki po zakonu pripadajo trgovinskemu ministrstvu in invalidskemu fondu, ter poslovni davek, ki se bo plačeval pri izvozu blaga.

V oblastni kmetijski sklad se steka polovica dohodkov od živinskih potnih listov, izdanih v občinah na področju dotične oblasti, čisti dohodek oblastnih kmetijskih sadonostnikov in najmanj 15 % vseh v oblastnem proračunu predvidenih izdatkov.

V občinski kmetijski sklad se steka polovica dohodkov živinskih potnih listov in takse za njih izdajanje ter takse za prenos lastništva potom njih. Višino teh taks bo predpisalo kmetijsko ministrstvo v sporazumu s finančnim ministrstvom. Nadalje se stekajo v občinski sklad dohodki občinskih pašnikov, sadovnjakov, postaj za čiščenje žita in najmanj 10 % vseh proračunskih izdatkov. To pa se ne nanaša na občine, v katerih je manj kot 30 % kmetov. V mestih, kjer je kmetov 30 do 50 % prebivalstva, se bo odstotek proračuna za kmetijski sklad določil na predlog občinskega zastopstva, mesta pa, ki imajo več kot 50 % kmetov, morajo v proračunu vstaviti za kmetijski sklad toliko, kakor podeželske občine. Z občinskim kmetijskim skladom razpolaga občinsko zastopstvo na predlog občinskih in oblastnih kmetijskih odborov.

Tu smo samo v glavnem podali obrise tega važnega zakona, h kateremu se ob priliki še povrnemo.

Za Kmetijsko družbo znamenita 30letnica

Spomini starega družbenega člana

Zadnja »Domovina« poroča, kako so hoteli razbiti na letošnjem občnem zboru Kmetijsko družbo. Boj v tej za kmeta in kmetijski napredek tako važni in prezasluzni družbi traja že 30 let. Prišel se je 1899. leta. Tedaj znamenita 30letnica. V zgodovini beremo, da je prav pred tristo leti bila 30letna vojna, ki je kaj zanimiva. Zanimiva in znamenita je pa tudi ta 30letna vojna za Kmetijsko družbo. Do leta 1899. je družba mirno delovala za procvit kmetijstva ne glede na strankarsko pripadnost. Tisto leto so jo pa skušali dobiti popolnoma v svoje roke pristaši tedanje klerikalne stranke.

Na takratnem občnem zboru 13. julija leta 1899. ki se je vršil v tedanjem Katoliškem domu na Turjaškem trgu (sedanja gradbena direkcija) so skušali zadržati popolnoma polastiti se družbe. Na tistem so poklicali vse bližnje člane, ki so bili

njihovi pristaši, v trdni veri, da se bo občnega zbora kakor navadno udeležilo le malo število članov. Za to nakano so zvedeli bližnji člani, ki so bili nasprotnega mišljenja in ki so hoteli, naj družba ostane to, kar je: brez vsake politične primesi. Posrečilo se jim je, da se občni zbor ni mogel izvršiti in da se je moral preložiti na poznejši čas. Prav z ním je bilo prerokanje na tem zboru med obema voditeljema 19-protnih si strank, med dr. Ivanom Šusteršičem in dr. Ivanom Tavčarjem.

Drugi preloženi občni zbor se je vršil potem jeseni 23. oktobra istega leta. Na ta občni zbor so se pripravljali kakor na odločilno bitko po vsem tedanjem krajskem zakaj družba je tedaj poslovala le za Kmetijsko. Prišel je 26. oktober. To je bilo življenjska dan v Ljubljani. Bil je lep, solnčni jesenski dan. Vsi vlaki, ki so prihajali v

Ljubljano zjutraj, so bili polni volilcev-članov. Od drugih strani so se zopet vrstili v vrz za vozom z volilci. Prišli so iz Bele Krajine, Krškega polja, solnčne Vipave, Krasa, dalnjega Bohinja in od drugod. Občni zbor se je vršil v Narodnem domu. Klerikalci so se zbirali v Katoliškem domu in iz doma odkorakali v štiristopih na volišče, obdani na straneh kakor vojaki od oveljnikovoditeljev. Mnogo so jih zbrali, a poraženi so le bili za 400 do 500 glasov večine na-protnih glasov. Tedaj je smel voliti vsak član in ne kakor danes le odposlanci podružnic.

Ljudje so pričakovali, da bo vsaj po volitvah zopet mir. Pa ni bilo tako. Bitka se je nadaljevala, nagibajoča se zdaj na to zdaj na ono stran. V vojni imajo strupene pline. Tudi tu se je poskušalo nekako tako. Ne sicer s strupenimi plini, ampak z žindro. Ker je preskrbovala Kmetijska družba članom po gotovi ceni žindro gotove ka-

kovosti, so si nasprotniki hoteli z njo pomagati. Prodajali so v svojih zadrugah ali kjer že žindro, kakor so trdili, prav iste kakovosti, toda po nižji ceni. Kmalu se je pa izkazalo, da je ta žindra vendarle slabša od one, ki jo je prodajala Kmetijska družba. To je tako zvana «afera z žindro».

Ko so klerikalci pozneje prišli, le do Kmetijske družbe, so najprej neljube člane, ki niso z njimi trobili, izrinili iz družbe, čeprav so bili za kmetijstvo, sadjerejo in druge kmetijske panoge še tako zaslužni.

Kakor se vidi, boj za Kmetijsko družbo še ne bo končan s 30letnico. Mislimo pa, da nikjer ni tako nepotreben boj kakor baš v tej družbi. Družba naj ostane taka, kakršna je: skrbi naj za napredek vseh panog kmetijstva in kmetu naj pomaga z nasveti ter preskrbovanjem potrebnega semena in drugih kmetijskih potrebščin, kakor je to delala doslej.

Politični pregled

Zadnje dni ni bilo posebnih dogodkov. Minuli teden je Nj. Vel. kralj podpisal važen zakon

o kmetijskem pospeševanju,

katerega naloga je povečati našo kmetijsko proizvodnjo s sredstvi, ki so v mnogih kmetijskih državah že preizkušena. Zakon bo takoj po objavi v «Službenih Novinah» uveljavljen. Ob priliki podpisa je izjavil kmetijski minister dr. Frangeš, da mora ta važni zakon poznati vsak kmetovalec.

Razen kmetijskega zakona je bil te dni podpisan še

zakon o srednjih šolah,

izgotovljen je zakon o meščanskih šolah in podpisan je zakon o povračilu škode državi zaradi veleizdajniških del in o prepovedi odtujitve imetja oseb, obdolženih takih dejanj.

Naša vlada je pristala na to, da se

za čas treh mesecev uveljavijo pirotske pogodbe,

ki rešujejo razne obmejne zadeve med našo kraljevino in Bolgarijo. Na sestankih, ki sta jih imela oba zunanja ministra dr. Marinković in Burov ob priliki zasedanja Društva narodov v Ženevi, sta oba državnika razpravljala o uvedbi pogajanj za ureditev nevtralne cone med obema državama in likvidacijo dvolastniških posestev. Z naše strani je bil stavljen predlog,

naj se sestane posebna mešana komisija,

ki bo razpravljala podrobno o zadevnih naših zahtevah. Z bolgarske strani je bilo obljubljeno, da bo naš predlog sprejet. Če v teku treh mesecev ne pride do gotovih rezultatov, bodo pirotske pogodbe, ki v splošnem prikazujejo nedostatek, izgubile veljavnost, a za posledice pade odgovornost na Bolgarijo. Naša država iskreno želi ureditve medsebojnih odnosov z Bolgarijo, ki pač menda tudi uvideva, da prijateljskega mejaštva ni zametavati.

Ženske in vojaki.

Sinko: «Zakaj ženske niso vojaki?»
Oče: «Ker morajo vojaki ubogati.»

Ob zaključku ljubljanske jesenske razstave

Nad 100.000 obiskovalcev — Leo kupčijski uspeh — Drugo leto bo v Ljubljani deseti velesojem s slovesno proslavo

Letošnja jesenska prireditev Ljubljanskega velesoja je bila v ponedeljek 9 t. m. zaključena. Nad 100.000 obiskovalcev je letos jeseni posetilo velesojem. Prišli so največ iz Slovenije, zastopani pa so bili tudi ostali kraji države in inozemstvo.

Splošno moramo ugotoviti, da je letošnja jesenska razstava v vseh svojih delih popolnoma uspela. Upamo, da je zlasti združna razstava pokazala popolno zmago združne misli. Danes je združništvo brezdvomno največji gospodarski pokret sveta, ki ima v svojih vrstah mnogo milijonov ljudi. Naj uspeh te razstave še bolj poživljuje združno misel med nami, a v prvi vrsti širi čednost varčevanja kot prvi temelj vsakega zdravega združništva.

Razstavo živalstva Slovenije, ki jo je priredilo Ljubljansko društvo Zoo, je bila predmet živahnega zanimanja vse dneve prireditve, enako tudi higijenska razstava, ki jo na sejmišču stalno vzdržuje državni higijenski zavod v Ljubljani. Razstava pohištva in stanovanske opreme je bila na višku in je prinesla razstavljajočim trdkam

ogromno naročil. Radi so se mudili zainteresirani v razstavi hišne domače obrti in mnogo kupovali.

Poslovni uspehi so v splošnem bili ugodni. Najboljše se je prodajalo pohištvo, ugodna pa je bila kupčija tudi z naslednjimi predmeti: glasbeni instrumenti, zlasti harmonike, preproge, stroji za obdelovanje lesa, kovinski izdelki, vozovi, motorna kolesa, kožuovina, kmetijski stroji, tkanine za jesen in zimo, galanterija, igrače, živila, kemične in tehnične novosti.

Ljubljanski velesojem stopa po uspešnem delu devetih let v deseto leto svojega obstoja. Leta 1930. bo deseti ljubljanski mednarodni vzorčni velesojem, ki bo jubilejni. Že sedaj misli uprava velesoja na čim dostojnejšo in slovesnejšo proslavo. Ljubljanski velesojem so s svojim dosedanjim delovanjem izredno koristili Ljubljani kakor tudi vsemu slovenskemu gospodarstvu, zlasti pa obrti, industriji in trgovini. Pod vplivom razstav je posebno napredovala obrt, kakor nam to posebno spričuje pohištvena stroka, ki prikazuje od razstave do razstave lepše izdelke.

SOTEŠČAN:

Krivica in povračilo

Povest iz vojne dobe.

(Dalje)

Mož je bil ves divji, ker ni mogel izvedeti, kam je šla žena od doma. Tudi ko se je vrnila, mu ni hotela ničesar povedati. Vso noč je kričal okrog doma, razbil je okna in vrata, skoro vso opravilo je izmetal na dvorišče.

Mati in hči sta se tiščali za omaro, šele ko se je podivjanec nekam odstranil, sta bežali k sosedu. «Bog nam pomagaj. Da bi bilo že skoro končano!» sta bridko ihteli. Tipinki pač nista slutili, da se bodo njune pr šnje kmalu izpolnile.

Drugo jutro na vse zgodaj se je Košir odpravil s konji po hlode. Seveda se je poprej napil, na kar sta se lotila s hlapcem največjega kupa, oprtega z drogovi.

«Pazite!» je opozoril hlapec gospodarja, ki je izpodbijal leseno oporo.

«Ali meniš, da bom premišljal kakor ti, preden začneš kako delo», ga je osorno zavrnil.

«Hlodi naju bodo podsuli. Les je okrogel ter se rad razmakne.»

«Zato pa imaš noge, da se boš izognil.»

Hlapec ni imel več časa ugovarjati. Sprožila se je podpora, za katero so se udali hlodi z volnim ropotanjem. Tudi Tine je odskočil, pri tem pa se je izpotaknil in padel — debel hlood, ki je pravkar zdrknul s kupa, mu je šel čez glavo.

Košir je zarjul in utihnil, zakričal je tudi hlapec in skočil h gospodarju. Najprej ga je zategnil v stran, zaklical ga je in stresel ter mu

potipal žilo. Na njegovo klicanje so pritakli delavci, ki so v bližini tesali tramove. Videli so, da je poškodba težka; ponorelec je ležal nepremično, dihal je le še komaj slišno.

Zaman je bilo vsako poskušanje, da bi ga spravili k zavesti. Nekateri so ga hoteli naložiti na voz ter ga peljati domov, temu pa so ugovarjali drugi, češ, da bo med potjo umrl. Zahtevali so, naj ostane na mestu, dokler ne pridejo do hlovnika in zdravnika.

Prispel je duhovnik, ki je mazilil ponesrečenca s poslednjim oljem ter mu dal vesoljno odvezo. Poklicani zdravnik je ugotovil, da mu je hlood zdrobil lobanjo, zaradi česar bo vsak hip izdihnil. Napravili so mu na vozu mehko ležišče, kamer so ga naložili in ga odpeljali. Proti večeru je ugasnil, ne da se je zavedel.

Kakor udrt v zemljo, tako je klical Lojza ob moževi mrliški postelji. Pred očmi ji je sijala mladost kakor solnce, ki se za hip pokaže iz za hudournega oblaka. Spomnila se je dneva, ko sta se prvič seznanila s Tinom, in besed, katere sta takrat govorila. Prikupil se ji je zgovorni mladenič; čim pogostejše sta občevala, tembolj sta bila navezana drug na drugega. Prej je bil krotak ko jagnje, vojna pa mu je pokvarila vse dobre lastnosti. Vest ji je očitala, da je bila z njim pretrda in da bi bila lahko popravila njegove napake. Toda zdaj je bilo zamujeno; Tine je mrtev, nade, katere je stavila vanj, se ji niso izpolnile.

Mladost ji je izginila kakor sanje, pred sedanjostjo je zakrila oči. ob misli na bodočnost je vztrepeta. «Kaj bo sedaj?» se je plano vprašala. «Ali bom mogla zgraditi na razvalinah novo domačijo?»

«Prodali ji bodo, saj ne bo obdržala», so si šepetali sosede za njenim hrbtom. Žal, da jim je morala pritrditi.

Mnenje izkušenih mož se je uresničilo. Takoj po pogrebu so pritisnili upniki in zahtevali vračilo. Izplačati je bilo treba obresti in sodne stroške. Koširka je prosila in jokala, toda nihče ni hotel počakati, vsak se je bal izgube.

Sodišče je razpisalo javno dražbo. Lojza se je — kakor potapiljevalec — oklenila zadnje rešilne bilke: upala je, da ji bo ostala vsaj hiša, kos vrtnice in morda še kaka njivica po vrhu. Sosede pa so preudarili, da je posestvo vredno komaj toliko, za kolikor je zadolžena. Ako bi gozdi ne bili izsekani, bi naneslo; pašniki in senožeti pa v hribih nimajo tolike veljave. Res je Koširjevo zemljišče najboljšje v Nabrežju, kar bo najbrž tudi dvignilo ceno.

Nekateri sosede so bili toliko pošteti, da so posestvo privoščili Jožetu, ki se je moral vsak čas vrniti iz ujetništva. «Najlaže bi izplačal, ker ima na zemljišču delež», so modrovali. «Nekaj bo tudi priženil.» — Drugi pa so brezobzirno delili zemljo med seboj, vsak bi bil rad kaj poceni prikupil.

Tisti večer pred dražbo je prišel o mraku v Nabrežje mladenič v oguljeni obleki in ponošeni čevlji, obraz mu je bil bled in prepaden. Počasi je stopal mimo Koširja. sem in tja se je ustavil in czrl čez pic na dvorišče. Boril se je sam s seboj, ali bi vstopil in pozdravil sestro in mater. Mladostni spomini so ga vabili v rodno hišo, upiral pa se mu je ponos ob misli na storjeno krivico. Utrnil si je grenko solzo, potegnil klobuk na oči ter jo je mahnil nizdol na Strnišče.

DOPISI

ŽIRI. Malokrat se zadnje čase kaj bere v »Domovini« od nas. Svet bo skoro začel misliti, da Žiri izumirajo. Pa ni tako. Žiri kljub vsem nesrečam, ki so nas zadele zadnja leta, napredujejo. Naš Sokol je še vedno čez vse agilen. Tu in tam nam nudi dosti primerne duševnega užitka s svojimi prireditvami. Vasi se širijo z novimi stavbami. Od Dobračeve, prav za prav od Sela do Žirov so tri vasi tako rekoč že spojene v eno samo, ki je večja in lepša kakor marsikateri trg na Slovenskem. To širjenje pa pred vsem pospešuje lepo cvetoča obrt, pred vsem čevljarstvo. Zadnje čase je zopet oživela kupčija. Pa tudi mi-zarstvo pridobiva na svojem razmahu. Znano je naše kovaštvo, ki je še vedno na isti stopnji, kakor ga je razvil pokojni mojster Jakob Poljanšek. Tedaj napredek vsepovsod. Malodušnost, ki se je lotevala naših ljudi po vseh groznih nesrečah, vedno bolj gineva. Res, težka so breme-na, ki jih je in jih bo treba precej let nositi, pa z vztrajnostjo in pridnostjo se bo vse to premagalo. Teh lastnosti pa nam Žirovcem ne primanjkuje. — S 1. oktobrom se obrne naša vozna pošta, ki je vozila od velike povodnji pred tremi leti čez Rovte na Logatec, zopet po Poljanski dolini na Škofjo Loko. Vozila bo baje zvečer dol in zjutraj gor. Tujci, ki bodo imeli opraviti v Žireh, bodo lahko opravili svoj posel v enem dnevu. Sploh se nam obeta naprej kaj ugodna večkratna dnevna avtomobilska zveza s Škofjo Loko, oziroma Ljubljano. Kakor se vidi, Žiri ne propadajo in ne izumirajo, ampak napredujejo kljub vsem težavam.

URŠNA SELA. Našemu gasilnemu društvu se je po požrtvovalnih prispevkih članov posrečila nabava motorne brizgalne. Blagoslovitev nove motorne brizgalne je bila združena z lepo in dobro obiskano slovesnostjo. Gasilci iz Novega mesta, Šmihela, Valte vasi, Toplice, Črmošnjic, Semiča in Bubnarcev so nas obiskali v lepem številu, za kar se jim pristrčno zahvaljujemo. Zahvaljujemo se še posebej župnemu načelniku Jevšku za lep govor, patru iz Novega mesta, ki je izvršil blagoslovitveni obred, ter kumu in kumici. Po slovesnosti se je razvila pristrčna zabava. Pod-

pornikom in prijateljem našega gasilskega društva naj bo ta lepa prireditev v ponos in zadovoljenje.

SEMIČ. V nedeljo 8. t. m. smo imeli zopet dan veselja, kakršnega ni bilo že par let. Lepo zabavo nam je priredil naš Sokol, o katerem bi posamezniki radi vedeli, da ga je tajnik upropastil. To pa ni resnično, kakor smo se prepričali ob javni telovadbi, pri kateri je nastopilo 14 telovadcev samo iz Semiča. Takoj pri nastopu se je videlo, da je Belokranjski Sokol še vedno na svojem mestu. Pri prostih vajah je nastopilo 44 članov in 26 članic, ter na orodju 16. Zastopana so bila društva Karlovac, Metlika, Gradac, Črnomelj in Novo mesto. Vsem točkam je vneto sledilo preko 500 ljudi, ki niso štedili s ploskanjem. Po telovadbi sta se razvili neprisliljena veselica in ples. Zeleti je še več sličnih prireditev, ker moči so dobre. Treba je le vzpodbude in tudi delati je potrebno, ne pa sejati razdor in s tem uničevati to, kar se je težko obdržalo na površju ob času, ko je bilo najbolj kritično.

DVOR PRI ŽUŽEMBERKU. Občina Dvor je v skritem kraju med gozdovi in kamenjem, pa vendar napreduje. Vodne žage in mlini so se po vojni zelo razvili. Pred nekaj leti smo dobili moderno kovačnico za izdelavo sekir na vodni pogon in stroje za mizarje. Naša pošta ima sedaj brzozav, ki je bil zelo potreben, a potrebovali bi tudi telefon. Avto za prevažanje tovorov je že tu, a manjka nam osebnega avta za prevažanje potnikov. H koncu naj še omenijo, da je most čez Krko na cesti Dvor-Kočevje, ki je zelo prometna, preslab in bi bilo dobro, ako bi ga naredili iz cementa.

ZAGORJE OB SAVI. Pogreb rudarja Mihaela Nolimala, ki ga je zasulo v Aleksandrovem rovu, je bil prav veličasten. Usoda 36letnega rudarja je prebivalstvo globoko ganila. Posebno sočutje pa je posvečeno vdovi in otrokom. Pri pogrebu je zastopal rudnik g. inž. Mastnak. Godba je igrala žalostinko in ko se je zastava nagnila nad odprtim grobom, je marsikdo otrnil solzo iz sočutja do nesrečnega tovariša, do zaostalih sirot ali pa v težkih skrbih in slutnjah glede svoje usode. Bodi pokojniku lahka zemljica!

LJUTOMER. Nova mostna tehtnica pri kolo-dvoru funkcionira že nekaj časa. Zdaj, ko se razvija izvoz sadja in živine, je tehtnica prav na

mestu, ker zelo lajša poslovanje. Tehničar je g. Kukovec. Občina namerava popraviti tudi tehtnico na Starem trgu.

MOZIRJE. (65letnica Ivana Lipolda a.) Te dni obhaja 65letnico svojega rojstva starosta Ivan Lipold. Vsakdo pozna našega jublanta, ki se še danes rad udeležuje raznih sokolskih zletov. Njegov oče Jože Lipold je ustanovil leta 1882. z drugimi narodnimi Mozirjani Sokola v Mozirju in odtlej je brat Lipold najzvestejši član društva. Obiskoval je osnovno šolo v Mozirju, nato pa je študiral na gimnaziji v Celju, kjer je bil znan kot neustrašen narodnjak. Na višji gimnaziji je moral opustiti svoje študije zaradi slabih oči. Odslej je živel le v Mozirju in postal samostojen posestnik. Z veliko vneto se je udeleževal vsega javnega in društvenega življenja v našem trgu. Bil je član občinskega odbora, krajnega šolskega sveta in okrajnega odbora. Marljivo je sodeloval pri naši Narodni čitalnici kot dolgoletni odbornik in 41 let je bil član ravnateljstva naše Gornjesavinjske posojilnice. Najbolj pri srcu pa mu je bilo vedno le Sokolstvo. V mlajših letih je bil spreten telovadec, pozneje pa je kot starosta 20 let vodil društvo. Premnogo je doživel in izkusil naš brat Lipold v onih dneh narodnega prebujenja, ko je zahajal s svojimi brati Sokoli v razna nemškutarska gnezda buditi narodno zavest. Na teh pohodih je vedno nastopal tudi kot govornik. Bil je navzoč pri ustanovitvi nad 20 sokolskih društev. Kjerkoli so se zbirali Sokoli, si pač videl vedno tudi našega brata Ivana. Nепrecenljive so njegove zasluge za naše društvo. Kadarkoli se je pojavila med brati malodušnost, je bil Lipold oni, ki ni nikoli obupal, ampak vztrajno bodril. Vsa svoja mladeniška in moška leta je nesebično žrtvoval sokolski misli. Mož takšnega kova je bil trn v peti avstrijskim oblastnikom. Pomladi leta 1915. so ga zaradi neke njegove izjave zaprli, postavili pred vojno sodišče in ga obsodili na 10 let težke ječe. Zaprt je bil 28 mesecev, leta 1917. pa pomiloščen. Nihče med nami ni bil bolj vesel postanka Jugoslavije kakor brat Lipold. Zopet ga vidimo vsega prerujenega v našem društvu. V priznanje njegovih zaslug ga je naše društvo leta 1922. izvolilo soglasno za častnega starosta. Jubilantu še mnogo srečnih let!

Strmljan in Rezika sta se hladila zunaj pred hišo ter se menila o Koširjevi usodi. »Vidiš, hčerka: ne tisti, ki seje in priliva, je kaj, ampak tisti, ki rast daje,« je navajal svetopisemske besede.

»Lojza ni ničesar zapravila,« jo je Rezika branila. »Še preveč je varčevala.«

»Pa vendar je kriva. Kmetijo naj bi bila pustila bratu, kakor je oče naročil, pa bi ne bilo prišlo tako daleč. Sosedje so jo svarili, pa jih ni poslušala.«

»Tine jo je pregovoril. Vedela pa tudi ni, kam bo zablodil.«

»Zares je slabo gospodaril. Od doma je znal spravljati, od doma, domov pa ni mogel ničesar priversti. Mevžarica ima na vesti marsikako vrečo pšenice, katero ji je Tine skrivoma prinesel. Čim več je prodal, tem manj je zaleгло. Njegovo delo ni imelo blagoslova.«

Utihišla sta ter se ozrla v stran, odkoder je nekdo prihajal. Uganila sta, da je najbrž kakšen tujec, ki bo prosil prenočišča. Dlje ni bilo časa razmišljati, zakaj vedno bliže so prihajale stopinje. Pred njima se je ustavil mladenič, ki ju je prijazno nagovoril.

»Zapoznili ste se, poznili,« ga je motril Strmljan, ki ga v trdem mraku ni mogel takoj spoznati.

»Pa res sem se zamudil,« je smehljaje odvrnil. »Ali me več ne poznate?«

Na prag je stopila Strmljanka kakor vselej, kadar je čula kak pogovor zunaj hiše. »Jože, Koširjev Jože!« je vzkliknila in dvignila svetiljko.

»Viš ga, fanta!« se je vzradostil Strmljan ter mu stresel desnico. »Kot nalašč — prišel si o pravem času.«

»Ali si že kaj izvedel?« ga je vprašala Rezika, ko mu je segla v roko. Neka tiha bojazen je govorila iz njene besede.

»Nekaj sem slišal,« je vzdihnil. »Med potjo so mi pripovedovali.«

»Kaj neda, hitro so pognali,« je Strmljan otožno zmajal z glavo. »Tine je zapravljaj, kakor da je šlo za stavo. Lojzi sicer ne smemo ničesar očitati, revica je mnogo pretrpela.«

»Kdo bi bil mislil, da bo Tine tako slabo gospodaril! Zakaj me niso počakali? Pisal sem jim, čim sem ozdravil.« — Jože je obširno pripovedoval o svoji boleznini ter o nepričakovano ozdravljenju. Izmed sto je komaj eden prebolel tako nevarno bolezen. Ko je okreval, si je moral priboriti svobodo.

Strmljanovi so ga sočutno poslušali ter ga milovali. Povedali so mu vse, kar se je v njegovi odsotnosti godilo pri Koširju. Opisali so mu očetovo smrt, ženitev in mladega gospodarja, čigar življenje se je tako žalostno končalo. Jože si je večkrat utrl solzo; bolelo ga je, ker so ga tako lahkomišno zamenjali s človekom, ki jim je porušil domačijo. Najbolj ga je ganilo, da je oče umrl od žalosti zaradi njega.

»Ivanke pa tudi ni več,« je Strmljanka tiho zaihtela.

Jožetu se je krčilo srce ob spominu na svojo zaročenko. »Skoro nisem mogel verjeti, ko so mi sporočili,« je žalostno omenil. »Smrt je hud udarec za družino.«

Nekaj časa so molčali, zatopljeni v grenko žalost. Naposled je Strmljan namignil ženi, naj pripravi večerjo. »Gotovo si lačen in utrujen,« ga je povedel v sobo. Rezika je pogrnila mizo z belim prtom.

Mladeniču se ni ljubilo jesti, pa tudi ne piti, čeprav je bil potreben. Trlo ga je bridko razočaranje, kakršnega se ob povratku ni nadejal. Namesto ponosnega Koširjevega doma je našel razvaline. Tolažil ga je edinole pogled na Reziko, ki mu je sočutno pritrjevala. Kako je zrasla, odkar je ni videl — ta živa podoba njegove pokojne zaročenke!

Strmljan je bil ves čas nekam zamišljen, natihiem je sklepal in preudarjal, ugibal in presojal. »Jutri bo dražba,« je spravil naposled počasi iz sebe. »Jože, kaj boš ukrenil?«

»To, kar mi boste svetovali. Kaj naj storim, ko pa ne poznam razmer in nimam nikakih sredstev. Morda bom še ob tistih 50 tisoč, Pavla je vsaj pravočasno izterjala.«

»Izgubil ne boš,« mu je svečano zatrdil. »Jamčim ti z vsem svojim premoženjem.«

»Teta bi morda tudi nekaj prispevala,« mu je raslo zaupanje. »Vsaj za najnujnejše dolgove.«

»Trdinka je na tvoji strani,« mu je zagotovil. »Noč in dan te je objokovala.«

»Takoj jo grem pozdravit. Zamerila mi bo, ako izve, da se nisem oglasil.« — Jože je poprosil Strmljana, naj ga spremi do tete, kar mu je rad ugodil. Spremila ju je tudi Rezika prav do Trdina, tam pa se je vrnila. Sramežljivo se je izvila mladeniču iz roke in zbežala z izgovorom, da je bolje, ako ju teta ne opazi.

MALA NEDELJA. (P o ž a r i.) Zadnji čas se v okolici množijo požari. V avgustu je pogorelo posestniku Senjuru iz Godmarceva, ko je bil ta na božji poti pri Sv. Trojici. Ko se je siromak vrnil domov, je našel same razvaline. Dobri ljudje so njegovo nesrečo upoštevali in mu darovali les za gradbo novega poslopja. — V nedeljo 1. septembra je uničil ogenj domačijo Antonije Ceričeve iz Bučkovcev. Na še večjo nesrečo poslopje ni bilo zavarovano ter je pomoč nujno potrebna. Gašenje je bilo otežkočeno zaradi pomanjkanja vode. — V nedeljo 15. t. m. zvečer je zbudil plat zvona vse prebivalce. Gorela je Štulčeva viničarija v Novem vrhu. Kljub naporom sosedov je zgorelo tudi nekaj živine. — Vzroki požarov so neznani. Več previdnosti je priporočati. Tudi bi bilo gasilno društvo nujno potrebno.

SV. JURIJ OB ŠČAVNICI. V nedeljo 8. t. m. je imelo Društvo starih vojakov pri Sv. Duhu tombolo, v nedeljo 15. t. m. pa Društvo starih vojakov pri Sv. Juriju. Obe tomboli sta bili zelo dobro obiskani ter sta vrgli obema društvoma gotovo precejšnji dobiček. Pri nas obstoja že dalje časa odbor za postavitve spomenika padlim vojakom ter je vsekakor priporočati, da omenjeni društvi Sv. Duh in Sv. Jurij prispevata od svojih prireditev primerni vsoti za čimprejšnjo postavitve dostojnega spomenika vojnim žrtvam.

SV. JURIJ OB ŠČAVNICI. Društvo kmetijskih fantov in deklet pri Sv. Juriju ob Ščavnici je priredilo skupno s Sokolskim društvom v nedeljo 8. t. m. veseloigro «Pri belem konjičku». Kljub temu, da je nastopila skoraj sama kmetijska mladina, ki mora ves dan težko delati ter si le zvečer lahko odtrga par ur za vaje, je igra dobro uspela. To je pokazal aplavz tudi boli razvajene publike. Režijo je vodil g. Sentočnik. K dobremu uspehu so mnogo pripomogle dobre maske, ki jih sicer pri naših podeželskih diletantih, žal, le poredko vidimo. Videlo se je, da so izpod spretnih rok g. prof. Bratka Krefta in pa režiserja. Ponovno bosta nastopili društvi v nedeljo 22. t. m. v Radencih v dvorani g. Sterniša z istim programom ter upata na obilen obisk in uspeh.

RAZBOR PRI SLOVENJGRADCU. Dne 15. t. m. smo priredili v Suhem dolu veliko veselico z ribolovom, ki je bil v prid občinskemu ubožcem in revnim šolskim otrokom. V ta namen se je pri tej veselici nabralo 1677 Din. Občinski in krajev-

ni šolski odbor se tem potom najpristrčneje zahvaljuje vsem dobrotnikom, ki so pripomogli k temu lepemu dobrotnemu delu. Še posebej pa gre zahvala družini Malle, ki je prav za prav dala povod, da se je ta dobrodelna prireditev vršila. Vsem najlepša hvala!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

VEČ ZELENE KORUZE!

Pomanjkanje krme trka rado na naše duri. To lahko opazujemo posebno po vinorodnih in drugih krajih. V takih razmerah je porabiti vsako priliko za pridelovanje ene ali druge krmne rastline. Prav prilično krmo nam daje v takih razmerah zelena koruza, ki jo sejemo po strnišču, in ko se da tudi dobro uporabiti za zimsko kladjo, če jo kisamo v jamah ali v silo-napravah, kakor delajo veliki posestniki.

Ta krmna rastlina ni še tako razširjena kakor bi bilo želeli, dasi nam nudi velike prednosti. Ona nam daje bogate pridelke in hitro raste, tako da jo je mogoče predelovati še po žitnem strnišču. Živali jo tudi strastno rade zro, ker je sočna in sladka. Manjka ji sicer nekoliko beljakovin, to se da pa lahko nadomestiti s primešavanjem bolj tečnih krmil, kakor so n. pr. domača detelja ali lucerna ali pa otrobi. Prav slastna je v svežem stanju, pa tudi okisano živina rada žre.

Zaradi njenih dobrih lastnosti bi morali porabiti za zeleno koruzo vsak njivski prostor, ki se da z večjem pridom za to uporabiti kakor pa za druge strniščne sadeže. Da nam bo strniščna koruza dala bogate pridelke, je potrebno, da jo prav pridelujemo. Pred vsem je važno, da ji bogato gnojimo. Na dotično njivo je napeljati zadosti hlevskega gnoja. Nadalje je važno, da koruzo pravilno sejemo. Pri nas delamo skoraj povsod to napako, da jo sejemo pregosto. To je napaka, ki jo na našem malem posestvu redno opazujemo. Naši kmetovalci mislijo, da bodo na ta način več pridelali, pa je ravno nasprotno. Preposta koruza se duši in zadržuje v rasti, zato ostane tudi nizka in nam blede. Ko je koruza

komaj pol metra visoka, pa nam začne v vršičkih rumeneti, namesto da bi kviško rastla in ostala do zadnjega živo- in temnozeleno barve. Edino, kar je pri gosti koruzi odobrati, je to, da ima bolj tanka in mehka stebila; ali zato dobimo dosti manj pridelka kakor pri višje in bolj narazen rastoči koruzi. Ta ima zato močnejša stebila, ki so pa tako sočna, da jih živina prav rada uživa in zveči.

Največ uspeha dosežemo pri zeleni koruzi, če jo sejemo v vrste po $\frac{1}{4}$ čevlja narazen, v vrstah pa po dobro dlan vsaksebi. Tako delajo vsi tisti, ki jo sejejo s strojem. Naši maloposestniki, ki nimajo strojev, naj jo sejejo bolj na široko ali pa za vsako brazdo, da bodo imele posamezne rastline več prostora.

Če manjka hlevskega gnoja, si je pomagati z umetnimi gnojili. Če je koruza v prvi dobi slabotna, ji lahko pomagamo tudi z gnojnico ali pa čilskim solitrom.

KISLA ZEMLJA IN NJENO GNOJENJE.

Poznamo kisle trave in kisle travnike, o kislji zemlji se pa malo govori in sliši, in vendar je važno, da smo o tem poučeni, to pa zaradi tega, ker se je treba zlasti pri gnojenju z umetnimi gnojili na to ozirati.

Kisli travniki se razodevajo po kisljih travah in raznih drugih zeliščih, ki rastejo po teh prostorih. Vse te vlažne in mokre travniške lege imajo kisljo zemljo, v kateri se nahajajo humozne in druge rastline. V taki zemlji razpadajo rastlinski in živalski ostanki (korenine, mah itd.) v moči, brez zadostnega pristopa zraku. Pri tem s pomanjkanjem zraka neugodna na vso rast, se razvijajo razne kisline, ki vplivajo v zvezi kar je po takih mokrih legah lahko opazovati. Te kisline raztapljajo tudi apno v zemlji in ga odvajajo v nižje plasti. Zato je kislja zemlja navadno revna na apnu in sploh manj rodovitna.

Pa ne samo v mokrih travniških legah je več kisline v zemlji, ampak tudi v njivski zemlji se lahko nahaja več humoznih in drugih kislj, kakor je prav in potrebno. To opazujemo na zemlji, ki je težka, ki moč rada drži in je vrh tega še humozna (bogata črne prsti). Na taki zemlji se kot plevel rada pojavlja preslica, lapuh, kislce, ščavje itd. Te rastline so značilne za zemljo, ki ima več kisline.

Trdinka je bila prav čudak. Z ljudmi ni mnogo občevala; odkar se je sprla s Koširjevim, je bila še bolj nezaupna in pusta. Imela je starega hlapca, ki ji je opravljal živino in druga dela. Drugega človeka ni trpela pod svojo streho.

Ko je začela trkanje, se je vznemirila in zarežala, kdo jo nadleguje. Oglasil se je Strmljan, kateremu se je bala zameriti. Počasi je odprla vežna vrata in obstala, čim je zagledala spremeljevalca.

«Prenočišče iščeva,» se je pošalil Strmljan. «Ali bo kaj prostora?»

«Imaš ga dovolj doma, tujcev pa ne sprejemam,» mu je zasolila.

«Teta, ali me res ne poznate?» jo je Jože oženo pogledal.

«Jože, moj nečak!» se je vzradostila. «Sam Bog te je privedel.»

«Prišel je ob pravem času,» je pritrdil Strmljan. «Jutri bi bilo morda že prepozno.»

Trdinka je pričela jokati. «Revček, na kakšno spremembo si naletel! Ob vse so te pripravili, vse so podrli in razmetali. Od jutri naprej se ne bo več reklo 'pri Koširju'. Upniki že komaj čakajo, da bodo posestvo razdelili med sabo.»

«Veseli se prezgodaj,» jo je zavrnil. «Nič ne bodo prodajali — vrnili jim bomo z obrestmi, kar so posodili.»

«Sosed, sam Bog ti bo povrnil. Saj mu boš samo posodil; vse, kar imam, bo njegovo po moji smrti.»

«Nočem, da bi se v Nabrežje priklatil zopet kak tujec, ki bi nas izkoriščal ter bi se ga naposled ne mogli znebiti. Do dna bom posegel v žep, četudi v svojo škodo.»

«Izgube se ti ni treba bati. Jože bo dedič mojega premoženja.»

«No, saj nisem resno mislil, se je smehljaje opravičil.

«Vem, vem. Hrast ne upogne vsaka sapica. Tvoja dobrotu bo povrnjena na tem in na onem svetu.»

Trdinka že dolgo ni bila tako vesela in zadovoljna. Všeč ji je bilo, ker je Strmljan ni silil, naj takoj odpre denarnico. «Po smrti mu bom že dala,» je zgovorno obetala. «Nekaj bo odšel za maše in hlapcu, ki se je pri hiši postaral. Moja oporoka je shranjena pri sodišču.»

Strmljan je podal svoj načrt, kako bo preprečil dražbo. «Točno ob devetih se bo začela,» je modro razlagal. «Tedad bova prispela z Jožetom in zahtevala besedo. Sodnik, ki bo nadziral prodajo, ne mara, da bi razkosali kmetije. Upniki bodo pomirjeni, saj bodo dobili vse, kar so posodili.»

Jože in teta sta sem in tja kaj dostavila, kar je sosed deloma potrdil, deloma pa popravil ali zavrnil. Končno jima je voščil lahko noč, češ: dovolj sem povedal, zdaj se pa še vidva kaj pomenita, jaz grem počivat.

Sosedova naklonjenost je teti ugajala, vendar pa jo je natihem skrbelo, ali bo držal besedo. Zdelo se ji je nemogoče, da bi mu podaril toliko denarja. Ako bo moral vrniti, mu dediščina ne bo veliko zalegla. Nekaj bo seveda priženil, zato se mora pobrigati za bogato nevesto.

«Kdo vé, ali Strmljan ne računa na ženitev,» se je nenadoma domislila. Boječe, kakor bi se sramovala, ga je vprašala: «Jože, ali sta že z Reziko kaj govorila?»

«Seveda sva se pozdravila,» ji je odvrnil vesel, ker je še tajno, kar klije v njunih srcih.

«Kaj ne, kako je zrasla! Ko si odhajal na vojno, je bila še otrok, zdaj se je razvila v zalo mladenko. S pokojno Ivanko sta se menda dobro razumela.»

Ob spominu na zaročenko mu je skoro zastala beseda. «Rezika ji je popolnoma podobna,» so se mu dvignile prsi.

Njegova žalost jo je spravila v zadrego. Počasi se je opogumila in rekla: «Ako bi se poročil z Reziko, bi Strmljanu ne bilo treba vračevati...»

«Teta, ne bi bilo napačno...»

«Nikar ne zamudi priložnosti. Tako boš dvignil Koširjev dom do nekdanje veljave.»

Nečak ji je verno prikimal. Rad bi ji bil povedal, da je zadeva že urejena, a ni ji smel pokvariti veselja, ker mu je hotela ona vdihniti rešilno misel. Teti je moral postreči z vsem, kar ji je ugajalo, saj je bil velik del njegove bodočnosti v njenem oblastvu.

Zjutraj so vstali Nabrežani prej ko ponavadi. Praznično oblečeni so hodili po vasi z rejenimi denarnicami v živahnem pomenkovanju. Nestrpno so čakali razprodaje.

Okrog Koširja pa je vladala žalost in praznota. Lojza je na vse zgodaj nekam odšla, odstranila se je tudi mati, zakaj nobena ni marala gledati, kako bodo trgali in razdirali domačijo. Za varuha je ostal doma le hlapec. Lojza mu je naročila, naj jo nadomestuje. Postavil se je na prag med hlevna vrata in čakal, kdaj se bo pričela razprodaja.

(Dalje prihodnjic.)

Pri taki zemlji je važno dognati, ali ima kaj apna v sebi, ali ga ji pa manjka. Apno vpliva na taki zemlji ugodno, ker veže preobilne in škodljive kisline in jih na ta način uničuje. Če manjka apna, ga moramo dodajati z gnojenjem. Apno razkisuje zemljo. Važno je pa tudi da zemljišča, ki trpe vsled moče in kisline, osušujemo in s tem prezračimo in rahljamo. Zaradi pomanjkanja zraka trpi ves razkroj v zemlji, vsa delovnost talnih bakterij in s tem vred pa tudi vsa rast in ves pridelek.

Na kisli zemlji so važna gnojila, ki zemljo razkisujejo, ne pa gnojila, ki pomnožujejo kislino. V tem pogledu ne more biti nobenega dvoma, da je gnojenje takih kislih njiv in travnikov vse bolj učinkovito s Tomasovo žlindro kakor pa z enim ali drugim superfosfatom, ker vsebuje Tomasova žlindra več apna in manj proste kisline, kakor pa superfosfat. Gnojenje s Tomasovo žlindro je zaradi tega posebno važno na kislih travnikih in na taki njivski zemlji, ki je težka, vlažna in humozna.

Razstava sadja v Mali nedelji

Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva priredi v Mali Nedelji v nedeljo 29. t. m. od pol 7. do 18. ure v Društvenem domu sadno razstavo. Ta razstava ima osobito namen, nuditi našim sadjarjem ugodno priliko za spoznanje obstoječega stanja našega sadjarstva, kar je neobhodno potrebno za nadaljnji razvoj te za Slovenske Gorice velevažne panoge narodnega gospodarstva. Razstavljeno bo vse domače namizno sadje, zlasti pa tako, za katero obstoje možnosti ugodne prodaje. Zato je želeli, da se naši sadjarji, domači kakor okoliški, v velikem številu udeležijo te važne prireditve, ki naj bo domačinom v čast in novo spodbudo, tujcem pa naj pokaže sad žuljev prleškega gospodarja.

Sejmi

20. septembra: Nadlesk pri Ložu (živina), Sv. Lenart pri Brežicah.

21. septembra: Ribnica pri Kočevju, Zgornji Tuhinj, Mokronog, Laško, Podstreda.
22. septembra: Sv. Jelena pri Čakovcu.
23. septembra: Višnja gora.
24. septembra: Črnomelj.
27. septembra: Koprivnik, Borovnica.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Cene zopet malo popuščajo. Na ljubljanski blagovni borzi so 17. t. m. ponujali (postavljeno na slovensko postajo): pšenico, baško, po 252.50 do 255 Din, turščico, baško, po 237.50 do 240 Din; oves, baški, po 215 do 217 Din; moko «0» po 365 do 370 Din.

ŽIVINA. Cene se v glavnem drže ene in iste višine. Na mariborskem govejem sejmu so prodajali za kilogram žive teže: debele vole po 9.50 do 10 Din, poldebele vole po 9 do 9.50 Din, plemenske vole po 8.50 do 9 Din; bike za klanje po 6.50 do 8.50 Din; klavne krave debele po 8 do 8.50 Din, plemenske krave po 6 do 7.50 Din, krave za klobasarje po 4.50 do 5.25 Din, molzne krave po 7 do 8 Din; mlado živino po 8 do 10 Din. Meso je bilo: volovsko po 12 do 26 Din; telečje po 20 do 25 Din, svinjsko po 15 do 27.50 Din.

HMEJLJ. V Žatcu na Češkoslovaškem je bila minuli teden živahna kupčija in so nakupovali hmelj po 13 do 22 Din za kilogram po kakovosti. V Nürnbergu so bile cene po 7 do 24 Din za kilogram po kakovosti. Pri nas v Savinjski dolini pa so cene 5 do 12 Din kilogram po kakovosti, kupcev je prav malo.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo zadnje dni v valutah:

1 dolar za 55.25 do 56.45 Din;
v devizah pa:
1 dolar za 56.69 do 56.89 Din;
100 francoskih frankov za 221.55 do 223.55 Din;
100 italijanskih lir za 296.51 do 298.51 Din;
100 nemških mark za 1352.50 do 1355.50 Din;
100 avstrijskih šilingov za 799.60 do 802.60 Din;
100 češkoslovaških kron za 168.08 do 168.88 Din;
100 madžarskih pengov za 992.34 do 995.34 Din.

DOMAČE NOVOSTI

* **Kraljeva zahvala Družbi Cirila in Metoda.** Vodstvo CMD je v nedeljo poslalo kralju Aleksandru naslednji brzojavni pozdrav: «Udeleženci štiridesete glavne skupščine CMD v Kranju smatrajo za svojo prvo dolžnost, da se Njegovemu Veličanstvu poklonijo kot čuvarju našega rodu.» V ponedeljek je prvomestnik CMD notar Hudovernik prejel brzojavno kraljevo zahvalo za poslano pozdrave.

* **Naša nova povest.** Z današnjo številko smo začeli objavljati zgodovinsko povest «Francoska ljubica». Napisal jo je stari znanec naših bralcev in bralk g. Anton Stražar. Da se bo povest prav zanimivo čitala, ni treba razlagati. Pisca «Mošničkovega strica» in «Mačhe s Kopoljskega gradu» že dobro poznate. Poagitirajte ob tej priliki zopet malo za našo «Domovino». Zamudniki pa poravnajte naročnino, da se vam list, katerega izdajanje stane lepo vsoto, ne ustavi!

* **Nov «Jutrov» roman.** Te dni bo začel izhajati v «Jutru» eden najnapetjših in najlepših romanov, ki so jih zadnje čase objavljali slovenski dnevniki. Imenoval se bo «Gusar (ropar) v oblakih». Napisal ga je spremljevalec znanega prekomorskega letalca polkovnika Lindbergha. Pisec je spremljal Lindbergha na njegovem vseameriškem poletu. Ljubitelji lepih romanov, naročite se na «Jutro», ki stane mesečno 25 Din in izhaja razen ob ponedeljkih vsak dan. Tako boste lahko roman vsak dan sproti sledili.

* **Ciril-Metodova družba** je imela v nedeljo 40. redno glavno skupščino v Kranju. Otvoril jo je prvomestnik g. Hudovernik, in je po njegovem govoru podal tajniško poročilo tajnik g. inženjer Mačkovšek. Družba, ki tudi še v svobodni Jugoslaviji ni izgubila svojega pomena, šteje 82 podružnic v vsej Sloveniji. O imovinskem stanju je poročal blagajnik g. dr. Kersnik. Družba je imela lani 894.000 Din dohodov, dočim so izdatki znašali 930.000 Din. Proračun za leto 1930. navaja postavke za osnovne šole in otroške vrte (800.000 Din) za družbena posestva (40.000), manjšinski inštitut (14.400), podpore raznim šolam, za knjige, učila in druge podpore (120.000),

Anton Stražar:

Francoska ljubica

Povest iz francoskih časov.

I.

Ko sta se ponoči vračala Zajec in njegova hči Marjanca od Capudrove sedmine proti domu, sta bila blizu Blagovice v Črnem grabnu napadena od rokovnjačev...

V jesenskem kvartnem tednu 1. 1810. je bilo. Mesec je pravkar pokukal iz Limbarške gore, ko sta po kolovozni poti iz Gradiša prišla v Podpeč. Zajec iz Št. Ožbalda in njegova hči Marjanca.

«Ata, zakaj sva se tako dolgo zamudila na sedmini! Ura je že devet, pa sva šele prišla na veliko cesto. Tako čudno mi je pri srcu. Bojim se, da se bo nama nocoj še kaj godilo na tem potu, kjer se vedno klatijo rokovnjači...»

Krepki petdesetletni možak-oče, ki se je pri hoji opiral na težko okovano palico, je tolažil svojo hčer:

«Marjanca, nič se ne boji! Kar hitro pojdiva, saj vsake sapice se tudi ne bojim! Sicer pa je na tej cesti vedno dosti voznikov in tudi francoskih žandarmov. Jasna noč je tudi in bova že od daleč lahko videla, kdo nama bo prišel nasproti.»

Očetove besede so hčer nekoliko potolažile in korakala sta dalje po samotni črnograbniški soseki skozi vas Trnovo. Kmalu sta došla daleč na okrog znanega Matevžeta Drobeža.

Možak je imel preko ramen obešeno bisago in pri hoji si je pomagal s palico drenovko. Čeprav je bil star že nad šestdeset let, bil je še vedno krepak in hitre hoje. Matevže je zdravil ljudi in živino. Poleg tega je bil tudi godec, vedno šaljiv in vesel. Čeprav ni imel nikjer stalnega domovanja, mu vseeno ni slaba predla. Kmetje so ga radi sprejemali in mu dajali ležišče na topli peči, kjer je najrajši ležal. Matevžeta so imeli tudi zato tako v čislju, ker je znal brati in pisati ter malo «tajč pohrusten»; teh vednosti se je naučil pri kamniških frančškanih in vojakih, kjer je bil dolgih štirinajst let še za časa cesarice Marije Terezije. Zdravilstva se je priučil tudi pri vojakih. Zgovorni Matevže je pripovedoval, kako je zdravil svinje pri Tropinovcu v Škocjanu.

«Pot me je slučajno zanesla v Škocjan,» tako je začel Matevže, «pa me je ustavila Tropinovka in za božjo voljo prosila, naj ji pomagam, ker ji je nekdo začaral, da njene svinje nočejo nič jesti. Saj me poznaš. Zajec, kako dobro znam burke uganjati! Zato sem tudi tu poskusil z burkami. Z vso resnostjo sem rekel gospodinji, naj mi pokaže te zacoprane prašiče. Ženska me je vedla k svinjakom. Kar za glavo sem se prijel, ko sem videl te uboge živali. Ni šment, da niso mogle jesti: v svinjakih sta bila taka nesnaga in smrad, da mi je kar slabo prihajalo. A kaka nesnaga je bila šele v koritih! Smrdljive kuhe je bilo v koritih najmanj od pol leta. Pa tej vraževerni Tropinovki nisem hotel prave povedati. Rekel sem ji: «Mati, dajte najprej malo očediti svinjake, pa korita dobro pomijte! Nato bom tudi jaz odgnal čarovnijo.»

Tropinovka in njena hči sta se takoj spravili na delo. Ko je bilo to narejeno, pa sem jaz prav

slovesno govoril: «Švajneraj ist šon vek, švajneraj ist šon vek!» To je po nemško, a po naše bi se reklo: «Svinjarija je že proč!»

Po teh ceremonijah sem dobil dobro malco in sem dejal: «Nocoj bom pa ostal pri vas, da bom videl, če bodo svinje jedle.»

Tako je prišel večer. Tropinovka in hči sta začeli krmiti prašiče. Oj, kako z veseljem so jedli! Kmalu bi se vsi podavili. Drugi dan sem šel dalje. Za plačilo sem dobil celo svinjsko pleče! Iz vse vasi so skupaj letele ženske, kakor da bi bil jaz kak prerok. Tako vidiš, Zajec, bom navsezadnje postal še čarovnik.»

Obadva, Zajec in hči, sta se smejala šaljivcu, ko ju je tako zabaval po potu.

Prišli so tako do Krašnje in vsi stopili v znano Juretovo gostilno na polič vina. V gostilni je bil tudi kmet Klemen iz Srenj, ki se je zelo razveselil Matevžetovega prihoda; prosil ga je, naj gre z njim, ker se njegovemu sinu noče zaceliti rana na nogi, ki se je vsekval vanjo.

«Zajec, pa nikar ne zameri, ker ne grem z vama.»

«Kaj hočem. le pojdi. čeprav bi imel rad, da bi šel z nama in nama delal družino. Pa lahko noč!» Tako sta odšla Zajec in njegova hči sama dalje.

Blagovco sta pustila že zadrž, ko zaslišita nenkrat hitro hojo neznanih ljudi, ki so prihajali vedno bliže.

Obadva sta od strahu kar obstala.

V tem so neznanci prihiteli do njiju, — šest jih je bilo.

Hči se je od strahu kar sesedla kraj ceste, a oče je imel še toliko zavečnosti, da je začel klicati na pomoč.

pokojninski sklad (60.000), razne stroške (160 tisoč). Skupno torej 1.194.400 Din.

* **Kongres narodnega delavstva v Kranju** bo v nedeljo 6. oktobra v Kranju. Priredi ga Narodna strokovna zveza, ki bo imela dan prej istotam delegatsko zborovanje. Udeležbo na tem kongresu so obljubili zastopniki Československe obce delnicke v Pragi, zastopniki Organizacije nacionalnega delavstva iz Splita in drugih krajev. Na kongresu bosta dva prav zanimiva referata, in sicer bo poročal dr. Joža Bohinjec o starostnem in brezposelnem zavarovanju in Ivan Tavčar o sedanjem stanju delavstva ter njegovih zahtevah. Izvrševalni odbor Narodno strokovne zveze bo te dni razposlal vabila in izkaznice za polovično vožnjo. Če bi kdo vabila ne prejel, naj se obrne na tajništvo NSZ, palača Delavske zbornice v Ljubljani. Narodno delavstvo pozivamo, da se v velikem številu udeleži svojega kongresa.

* **Delovni jubilej ravnatelja Narodne tiskarne.** V sredo 18. t. m. je slavil ravnatelj Narodne tiskarne gospod Fran Jezeršek znamenit jubilej: 25letnico, odkar je stopil v Narodno tiskarno. Njegova sposobnost, spretnost in vestnost sta ga privedli do sedanjega častnega in odgovornega mesta, ki ga opravlja v splošno zadovoljnost. Tiskarski stroki se je posvetil jubilar 1. 1897. v Kleinmayerjevi tiskarni (sedanja Delniška tiskarna). Še na mnogo let!

* **Dr. Tone Gosak** †. Odvetnik dr. Tone Gosak je v torek popoldne v najlepši moški dobi 48 let umrl. Podlegel je možganski kapi, ki ga je zadela pretekli petek. Navidezno čvrsti mož je že nekaj let trpel na močnem pritisku krvi. Doma je bil v Žičah, kjer je bil njegov oče ugleden posestnik, gostilničar in celih 25 let župan. Kot dijak je bil pokojnik zelo delaven v dijaških organizacijah, dober govornik in dober tovariš. Sodniško prakso je vršil v Trstu, kjer se je udeleževal v narodnih organizacijah. Odvetniški koncipient je bil leto dni pri dr. Karlovšku v Celju, tri leta pri dr. Müllerju v Celovcu in ostalo dobo pri dr. Furlanu v Ljubljani. Družico Emico si je poiskal leta 1913. v ugledni ptujski družini Magoličevi in je še isto leto otvoril svojo odvetniško pisarno v Ptuj. Bil je pokojni dr. Tone Gosak ljubezniv mož, dober pravnik in marljiv delavec v vseh ptujskih narodnih organizacijah. Pri Sokolu je predsedoval glasbenemu odseku, načeloval je moški po-

družnici CMD in se od mladih let udeleževal na odru. Žalostno vдови zapušča pokojnik hčerkici Cirilko in Metko. Blag spomin naj bo ohranjen prerano umrlemu!

* **Smrt uglednega rojaka v Ameriki.** Na svoji farmi pri Chicagu je umrl avgusta meseca g. Jože Zaverčnik, dolgoletni urednik slovenskega dnevnika »Prosveta«, ki že 22. leto izhaja v Chicagu. Umrl je za kapjo. Zapušča soprogo, šest sinov in hčerko. Pokojnik je bil rojen leta 1869. v Škofljici pri Ljubljani. Tri leta star se je s starši preselil v Ljubljano, kjer je dovršil nižjo gimnazijo, potem pa stopil v vojno mornarico, v kateri je služil sedem let. Iz mornarice se je vrnil v Ljubljano, kjer je dobil službo na železnici, leta 1903. pa se je izselil v Ameriko, kjer se je posvetil novinarstvu. Več let je urejeval »Glas svobode«, pozneje pa skoraj do svoje smrti veliki delavski dnevnik »Prosveto«. Za delavstvo je pridobil velike zasluge.

* **Združitev državnih upokojencev.** V nedeljo dopoldne se je vršila v Mrakovi restavraciji v Ljubljani konferenca osmerih društev državnih upokojencev v Sloveniji. Namesto obbolelega predsednika Društva javnih nameščenec v Sloveniji g. A. Svetka, ki je dal vzpodbudo za združitev vseh upokojencev, je otvoril posvetovanje podpredsednik g. Nič. Vodstvo zborovanja je bilo nato poverjeno g. Lilegu, ki je v točnih obrisih poudarjal neobhodno potrebo enotne organizacije in skupnega stremjenja. Obžalovati je, da je vsako dasedanje društvo hodilo lastna pota, čemur je pripisovati nezadostne uspehe. Tajnik Društva javnih nameščenec g. Spende je podal zgodovino razvoja misli o združitvi. Po debati, ki so se je udeležili gg. Perko kot zastopnik upokojenih učiteljev, Lipoglavšek za upokojene orožnike, Koren za upokojene policijske nameščenice, Jesenko ter Razlag za obe zvezi upokojenih častnikov in Zupan za upokojence tobačne režije, gospa Osana pa za vdove in sirote, je večina navzočih pristala na združitev svojih društev v enotno udruženje. V najkrajšem času se bodo vršili občni zbori teh organizacij, ki bodo odločili o likvidaciji in je v mesecu novembru pričakovati, da se bo vršil ustanovni občni zbor novega enotnega Udruženja javnih upokojencev.

* **Slovenija bo imela skupno umobolnico.** V soboto je prispel v Ljubljano načelnik ministr-

stva narodnega zdravja g. dr. Andrej Stampar ter si je ogledal nekatere zdravstvene institucije v Sloveniji. Popoldne se je udeležil skupne seje ljubljanskega in mariborskega oblasnega odbora, na kateri je bil dosežen sporazum, da se ustanovi skupna umobolnica za obe slovenski oblasti v Radečah. Po seji se je odpeljal gospod dr. Stampar z g. dr. Pircem v Tržič, kjer si je še ogledal tamošnji zdravstveni dom. Po povratku v Ljubljano se je odpeljal skupno z dr. Pircem na pokopališče pri Sv. Križu na grob dr. Zerjava. Ogledal si je potem še splošno in žensko bolnico v Ljubljani, na kar se je z večernim brzovlakom vrnil v Beograd. Dr. Stampar se je o stanju naših

* **Orožniška postaja v Murski Soboti** je dobila novega komandanta v osebi g. Klanjščka. Prejšnji komandant je prestavljen v Tišino in je zasedel tam mesto g. Klanjščka.

* **»Skrita sreča«.** Tako se imenuje knjižica po-vesti, ki jo je izdal g. Matija Belec Bolfanski, ki piše lepe zgodbe tudi za našo »Domovino«. Založil je knjižico g. Belec (Sv. Bolfenk v Slov. goricah) sam ter zbral v njej prav lepo štivo.

* **Služba kravarja.** Takoj dobi službo na veleposestvu v Sremu ne nad 50 let star kravar s sinom, starim 20—30 let. Opravljal bi samostojno 40 glav govedi in vozil mleko v mesto. Biti mora dobro vešč molže. Hlev je betoniran in obrat velemodern. Oče ima te-le prejemke: Letno Din 600 plače, 1600 kg žita, 1200 kg koruze in poldrug liter mleka dnevno; sin pa: letno Din 400 plače, 1400 kg žita, 1200 kg koruze in dnevno poldrug liter mleka. Pogodba se sklence za najmanj dve leti. Ako kravar vztraja, dobi potne stroške povrnjene. Ponudbe na javno borzo dela v Ljubljani, Mariboru, Celju ali Murski Soboti.

* **»Ljudska samopomoč«** v Mariboru naznana vsemu cenj. občinstvu Slovenije, da se ustanovi s 1. oktobrom III. skupina z oddelki A II, B/II, C/II, D/II, v katere se sprejemajo s a m o vse zdrave osebe od 51. do 90 leta. S temi oddelki smo ustregli na splošno željo vsem onim starejšim osebam, ki so poprejšnje oddelke zamudili, oziroma zaradi previsoke starosti niso mogli biti sprejeti. Glej današnji tozadevni oglas!

* **Letina v Beli Krajini** je prilično dobra. Sadje je zelo lepo obrodilo in bo prineslo precej dohodkov gospodarjem. Vinogradi zelo lepo kažejo, kar se tiče kakovosti. Redki so sicer grozdi,

Neznanci so zagrabili Zajca in ga zavlekli za bližnji grm, da ga izropajo.

Tolovaji so k sreči pustili preplašeno Marjanca na mestu. Ko si dekle nekoliko opomore od strahu, ustane in jo hitrih korakov ubere nazaj proti Blagovici iskat pomoči za ljubljene očeta.

Ko tako hiti, začuje, da ji prihajajo nasproti jezdec. Veliko veselje jo obide, kajti takoj je vedela, da jezdijo francoski žandarmi, ki so pogostoma zasledovali po črnograbniški soteski roparje, ki jih je tiste čase kar mrgolelo po tej dolini.

Marjanca in jezdec so se srečali. Mlad poveljnik žandarmov je takoj razjahal; znal je že tudi zasilno govoriti slovenski. Dekle mu je v kratkem vse povedalo.

Tekom petih minut so bili že štirje žandarmi in Marjanca na mestu, kjer je bil napaden Zajec; skokoma so obkrožili tisti grm, kamor so zavlekli Zajca.

Troje napadalcev so pograbili in zvezali, ostali pa so pobegnili v bližnji gozd.

Presrečni Zajec se je začel zahvaljevati nadnaravnim rešiteljem in jih je prosil, naj ju zaradi varnosti spremljajo na njiju dom.

Odšli so skupno in možak je pripovedoval, da so mu tolovaji baš mislili ugrabiti usnjati pas, v katerem ima denar, a je rešitev k sreči prišla še pravočasno.

Seveda so bili živahni Francozje pri Zajcu zelo gostoljubno sprejeti in pogoščeni.

Največ užitka od te domače zabave pa je imel mladi brhki poveljnik, ki je znal zasilno govoriti slovenski.

Umljivo je, da se je Marjanca z vso pažnjo sukala okrog rešiteljev. Sama ni vedela, kako in

kdaj se ji je tako prikupil mladi poveljnik; pa tudi temu se je ona prav priljubila.

Že se je svitalo in petelini so peli na vasi, ko so se žandarmi odpravljali. Mladi poveljnik, Ludovik mu je bilo ime, se je poslovil od Marjanca tako prijateljsko, kakor bi si bila že stara prijateljca.

Ob slovesu je tudi povedal, da se bo še oglasil pri Zajčevih, kadar bo šel po službenih potih skozi vas Nastanjeni so bili žandarmi v Lukovici. Jezdec so odšli. Zajec pa je z njimi peljal na vozu tri zvezane rokavnjače.

Marjanca je stala na večnem pragu in gledala za njimi toliko časa, da so ji izginili izpred oči. Zelo zadovoljna je bila; lepi mladi poveljnik Ludovik ji je ostal neizbrisno v srcu in želela si je, da bi se kmalu oglasil pri njih.

II.

Grmarjevemu Petru — sosedu je Marjanca odkrito povedala, da noče biti, rokavnjakova nevesta...

Sosedje Zajčevih so bili Grmarjevi. Starejši sin Peter se je skoro sleherni dan oglasil pri Zajčevih in ljudje so hoteli vedeti, da se bo Peter oženil z Marjanco.

Pa dekletu in Zajčevi materi ni bil nič kaj všeč ta Peter. V resnici tudi ni bil prikupljive zunanosti; bil je velik, suhljat fant, po običaju kozav in prav potuhnjene narave. Dostikrat sta ženski govorili Zajcu o vsem tem, toda oče ju je vselej na kratko zavrnil:

»To je res, da fant ni prav poseben brhek, a ima vendarle grunt. Marjanca, tudi ti si ne smeš

misliti, da boš vedno mlada in zala. Zatorej moraš v mladosti gledati, kje si boš postlala in gospodinjila!»

Ko bi se bilo vse sukalo po navadnem tiru, bi bil gotovo povedel Peter Marjanca pred altar in bi bila njegova žena. Pa vse to se je kar na hitro zasukalo v čisto drugi tir.

Ob sv. Vrbanu je bilo.

Zajčevka in njena hči sta delali v zelniku, ko je k njima prišel pačar Drobežev Matevže.

Še preden sta ga imeli ženski čas pozdraviti, jima je začel smeje pripovedovati:

»To le glejte, da boste mene vzeli za godca na svatbo. Marjanca, ti imaš zares pravega ženina! Tristo zelenih na bukovi veji, le poslušajta me, kaj vama zdej povem! Ta Peter bo imel mnogo svatov, ha ha!»

Dolgo časa je šaljivi Matevže nagajal ženskama, preden jima je povedal kaj je vedel o Petru. Šele čez dolgo časa jima je povedal važno vest.

»Hodil sem po Štajerskem kjer sem zdravil bolezen, pa tudi liubezen, in sem neki večer krenil v tisto hišo na Ločici, kjer Bog roko ven moli. Kaj misliš koga sem videl tamkaj? Tega Petra Grmarjevega v družbi šestih meni dobro znanih rokavnjačev! Marjanca, le vzemi Petra, svatov bo desti na svatbi če bo povabil tvoj ženin vse rokavnjače...»

Ženski sta vedeli zadosti.

Pa slovesno sta morali obljubiti Matevžetu, da ne bosta o tem ničesar povedali Petru, pa tudi očetu Zajcu ne.

»O tem molčimo vsi,« je še menil Matevže, »sami se morata prepričati, da je resnica, kar sem vama govoril. Ženitev pa zavlačujte, ako bi

deloma uničeni po mrazu, deloma po toči, a kar jih je ostalo, so zelo lepi. Vse pa je odvisno še od lepe jeseni. Ako bo tako lepo kot doslej, bo vinski pridelek prvovrsten. Krompir je deloma prav lep.

* **Pogreša se.** Čevljarski pomočnik Vinko Studen iz Sebenj pri Trzinu se je te dni podal peš na pot v splošno bolnico v Ljubljani. Kakor se je ugotovilo, Vinko Studen ni prišel v bolnico, a se tudi ni vrnil domov. Domnava se, da se mu je pripetila nesreča ali pa je morda postal žrtev zločina. Pogrešanec je 23 let star, majhne postave, ima rjavo obleko ter črne lase in istotake oči. Kdor bi kaj vedel o njem, se naproša, da obvesti o tem njegovega očeta Jakoba Studena, posestnika v Sebenju št. 1, pošta Križe pri Trzinu.

* **Brezplačno prejme po en letnik »Zdravja«** od leta 1925. dalje, dokler zaloga traja, vsaka javna društvena knjižnica v Sloveniji. Za dobavo zadostuje dopisnica z društvenim žigom in podpisom predsednika, naslovljena na list »Zdravje«, Ljubljana, Zaloška cesta 2.

* **Poskušen samomor Ljubljankinje v Varaždinu.** V petek zvečer so našli v drevoredu blizu glasbenega paviljona v Varaždinu na klopi ležečo neznanco mladenko, ki se je zvijala v krčih. Bilo je jasno, da gre za poskušen samomor. Slučajno je prišel mimo zdravnik dr. Aleksander Ernst, ki je odredil, da so mladenko takoj prepeljali v njegovo ambulanto, pozneje pa v bolnico. Tam so ugotovili, da gre za Ano Krajcovo, rodno iz Ljubljane. Mladenka je žrtev brezvestnosti nezvestega ljubimca, ki jo je zapustil z otrokom vred ter je v obupa pila lizol. V bolnici so ji izprali želodec in jo rešili.

* **Smrtna avtomobilska nesreča.** Trговец Ludvik Pauser iz Novega mesta se je te dni v Preškrbici ponesrečil s svojim avtomobilom ter podlegel poškodbam. Pokojnik je bil znan kot zelo podjeten trgovec in je bil splošno spoštovan. Njegov šofer Oskar Irman se je po izpovedbi pričel tudi poškodovati na glavi, pa je takoj po nesreči izginil brez sledu. Najbolj upravičena je domneva, da se je izročil valovom Drave.

* **Samomor trgovca.** Dne 29. avgusta je neznan kam izginil 40letni hmeljski trgovec Rudolf Senica iz Zalca. Pred svojim neznanim od-

hodom je Senica izjavil v Zalcu v krogu svojih znancev, da mora zaradi nekib neprilik na vsak način končati svoje življenje. Minuli petek pa je prispela žalostna vest, da je našla neka kmečka ženica pri delu v gozdu v bližini cerkve Lurške Marije pri Grižah na nekem drevesu Senico obešenega in mrtvega. Ženica je obvestila o svoji najdbi bližnje sosedo, ki so prihiteli in Senico sneli z veje. Sodi se, da je visel na drevesu že kakih 14 dni. Pokojnik je bil priljubljen mož in odločen narodnjak še za stare Avstrije.

* **Neznan utopljenec.** Drava je naplavila blizu vasi Brezno truplo kakih 40 do 45 let starega moža. Truplo je bilo oblečeno v črne plavalne hlače z rdeče tiskanimi črkami H. E. G. na belem platnu. Utopljenec je obrtega obraza, ostrženih las ter lepo negovanih zob in nohtov. Najbrž je bil član kaknega avstrijskega sportnega društva in je voda njegovo truplo prinesla od daleč. V Dravski dolini nad Breznom ni bilo v zadnjem času v naših krajih nobene smrtno nesreče pri kopanju.

* **Dve ciganki utonili.** V Trnovcu pri Čakovcu so se nedavno cigani naselili. V zadnjih toplih dneh so se ciganke s svojimi otroki pogosto kopale v Dravi. Tako tudi predzadnjo sredo. Trinajstletna Marija Oršošova se je kmalu začela potapljati. Njena enajstletna tovarišica Marica Balogova ji je priskočila na pomoč, a tok reke je bil tako močan, da je deklici odnesel v sredino Drave, kjer sta obe utonili.

* **Avto ga je usmrtil.** Te dni pozno zvečer se je pripetila v Hrastniku smrtna nesreča. Pri gostilni g. Franca Logarja je prišel namreč pod neki avto rudar France Rupret. Menda zaradi ovinka ali kaj šofer Rupreta ni opazil in vozila ni pravočasno ustavil. Vsega razmesarjenega je šofer Rupreta naložil na avto in ga odpeljal v rudniško bolnico. Preden pa je dospel do tja, je ponesrečenec že izdihnil. Pokojni Rupret je bil samec, star 54 let. Pri rudniku je bil v službi že 26 let. Bil je znan kot prijazen možak in prijeten šaljivec.

* **Pet motociklističnih nesreč.** V nedeljo je bilo tekom dneva pripeljanih v celjsko javno bolnico kar pet oseb, ki so se ponesrečile pri motociklističnih dirkah na trojan-kem klanecu. Pridržane so bile v bolnici v zdravljenje štiri

osebe, in sicer trgovski zastopnik Rado Zitter schlager iz Ljubljane, ki ima zlomljeno desno nogo pod kolenom, ekspedijent Industrije platenih izdelkov v Domžalah Avgust Lešičar, stanujoč v Ljubljani, ki ima zlomljeno levo nogo pod kolenom, in Nikola Bošković, uradnik Prastedione iz Zagreba s soprogo Hanjo, ki sta zapeljala med dirko na motociklu s prikolicco v brzozavni drog ter je dobil Bošković več zunanjih in notranjih poškodb, njegova soproga pa ima zlomljenih več reber na eni strani.

* **Požar na Gorjancih.** Pred dnevi so prebivalci novomeške okolice opazili na Gorjancih velik ogenj, ki je daleč naokrog razsvetljeval okolico. Kmalu je bil avto novomeškega gasilnega društva v pripravi ter je z motorno brizgalno oddiral proti Gorjancem. Spotoma so alarmirali in vzeli s seboj tudi gasilce iz Brusnice. V treh urah so Novomeščani dospeli v vas Gaberje pod Gorjanci, kjer je razsajal požar. Gorela je hiša posestnika Martina Škedla, prebival pa je v njej škedlov zet čevljar Ciril Mali. Reševalna akcija je bila zelo težavna, ker ni v bližini vode. Bilo je torej treba, v dolžini 400 m položiti cevi do dveh gnojnih jam, odkoder je nato motorka začela črpati brozgo in je z njo učinkovito dušila ognjeni element. Zgoreli so škedenj, hiša in shramba za seno, vse z opeko krito. Uspelo pa je vrlim novomeškim gasilcem ogenj omejiti, da ni bila upepeljena vsa vas. Zavarovan je bil posestnik le za 20.000 Din.

* **Smrt v Savi.** Iz Jevnice poročajo: Na povratku iz službe je našel progovni delavec Balaj Volbenk truplo neznanega možkega, ki ga je Sava naplavila na breg. Takoj je obvestil o tem občinskega odbornika g. Bokala, ki je spoznal v utopljenecu 53letnega duinarja Tomaža Sončarja iz Kresniškega vrha. Tomaž je bil zelo znan možak v Zasavju. Pohajal je od vasi do vasi ter delal, dokler ga ni prišla strast do žganih pijač. Zadnjič so ga videli v Benčičevi trgovini, kjer je popil merico žganja. Bilo je jasno, da se je zgodila nesreča. Revez je bil tudi invalid iz svetovne vojne.

* **Škratinka.** Pred nekaj dnevi je umrl v celjski javni bolnici neki 3letni otrok za škratinko. Smrtni primeri zaradi škratinke se v zadnjem času vedno bolj množijo. Navadno je krivo temu

Peter kaj posebno silil. O vsem tem bom že jaz sam govoril z očetom, kadar bo treba.»

Od tistega časa sta se ženski ravnali po Matevžetovem nasvetu in opazovali Petra. Kmalu sta zapazili, da se je zdal pa zdal oglašil pri Grmarju kak neznanec in vselej je nato izginil tudi Peter za en ali še več dni z doma... Vse to sta seveda tudi povedali Zajcu. In tega ne, kdo jima je dal sled. Zajec je zmaheval in zmaheval z glavo, pa tudi on je začel paziti na fanta.

Z mrakom nekega večera ob mlačvi so prišli trije neznanci, a prihodnji dan in še tudi naslednjega ni bilo Petra nič na izpregled.

Tako se je očanec tudi sam prepričal o vsem; čakal je samo priložnosti, kdaj se bosta iz oči v oči pomenila s Petrom o tem. Treba pa je bilo previdnosti, kajti z rokovnjači se ni bilo šaliti.

Do odločitve o vsem tem je šele prišlo naslednji dan, ko je bil Zajec napaden od rokovnjačev.

Okrog pol dneva se je vrnil Zajec iz Lukovice, kamor je odpeljal ujete rokovnjače. Ker je bil deževni dan, je delal v hiši toporišče za sekuro, a ženski sta prali.

Nekako okrog tretje ure se je oglašil Peter; prav čmeren je bil. Hodil je nekaj časa zamišljen sem in tja po hiši, a nato izpregovoril:

«Torej nocoj ste imeli goste, te Francoze... Morda se je še kdo izmed njih ženil pri tebi, Marjanca?»

Deklé je odnehalo z delom; prav nevoljno je bilo, pa mu je tudi pikro odgovorilo:

«Veš, Peter, sinoči so bili Francozje boljši ljudje, kakor so pa naši! Ti so naju rešili, a rokovnjači so naju mislili izropati. Če smo jim pa po-

stregli, je to naša dolžnost in to tudi ni nikomur nič mar!»

«Sedaj že vidim, da so se tudi ženili pri tebi ti pritepenci...»

Na te zbadljive besede se je oglašil sam Zajec s trdim glasom:

«Peter, Peter, vem, zakaj tako črtiš Francoze. Tudi ti si pri isti družbi, od katerih sem danes tri odpeljal v Lukovico.»

Takrat pa je obstal Peter; začele so ga spreminjati barve in šele čez čas je prišel k sebi, da je vprašal:

«Kdo pa je vam povedal, da sem tudi jaz pri rokovnjačih?»

«Za to ni treba nikogar, prav sam sem lahko prišel na to. Kdo pa so bili tisti bradači, ki so se oglašili ob mlačvi pri tebi in si potem za več dni izginili ž njimi? Peter, če jaz povem, v kako družščino hodiš, ne boš več spal pod domačo streho! Pa jaz bom molčal o tem, a tudi ti nas pusti v miru!»

Te besede so Petru zaprle sapo. Uvidel je tudi, da je Marjanca zanj izgubljena. Fant je od-

«Peter, ne zameri mi, rokovnjaška nevesta in žena nočem biti!»

Toplo jesensko popoldne je bilo.

Zanjice so žele ajdo, a mčaki so orali ter sejali in zavračevali ozimino, pšenico, rž in ječmen. Drčbežev Matevže pa je počival na zeleni trati in užival blagodejno solnčno toploto. Ta zanj prijeten prostor, ki si ga je izbral, je bil blizu Blagovice pod vznožjem znane Krištofčeve Šmarne gore. Ta hrib so že tiste čase neli ves obsejan z žitom in obdelan z drugimi poljskimi kulturami; je tako prostoren, da ga je več kakor za pol grunta.

Tisto popoldne, ko je tamkaj počival Matevže, so Krištofčevi orali in sejali po tem hribu. Matevže je bil namenjen, ko se odpočije, da gre k svojemu prijatelju Zajcu. Čele ta dan se je vračal od Klemenca iz Srenj, kjer je zdravil njegovega sina, pa tudi pri sosedih ljudi in živali.

Prijetna toplota je Matevžeta kmalu zazibala v sladki spanec. Za podglavje si je bil Matevže podložil svojo bisago, v kateri je imel zdravila, nekaj jedil in obleko.

Spal je dlje časa, ko ga predrami iz spanja Grmarjev Peter.

«No, dober dan, Matevže! Tebi se pa dobro godi na tem svetu. Prav tako ko tistemu, ki ni ne sejal in ne sadil, pa je vendar dobro jedel in pil.»

Možak si pomane oči. Ko se zdrami in vidi, koga ima pred seboj, mu tudi po evangeljsko nazaj odgovori:

«Bog dai, Peter! Ti mi praviš, da se mi dobro godi, a zapomni si, kar ti bom sedaj povedal: Pri Kristusu na križu sta bila poleg tudi dva razbojnika, levi in desni; desni si je izprosil raj in se pokesal svojih grehov. Glej tudi ti, Peter, kadar pride tista ura, da se boš skesal, sicer se boš cvrl v pekl!»

Takega odgovora ni pričakoval Peter; kar zaboblo ga je po vsem telesu, obšle so ga neprijetne slutnje: Kaj, ali tudi on vé, da je v zvezi z rokovnjači...?

Vpraša ga torej z vso previdnostjo:

«Ti Matevže, tvoja primera pa je zelo kosmata. Kaj pa veš ti slabega o meni?»

«Prijatelj, o tem kar molčiva sedaj. Kar veš ti, vem tudi jaz, a gorje za tebe, če zvedo o tem Francozje!»

(Dalje prihodnjič.)

dejstvo, da starši pravočasno ne prijavijo otrokove bolezni zdravstvenemu oblastu in običajno v svoji nevednosti niti ne razlikujejo ošpic od škrlatinke. Događa se tudi, da ljudje zaradi neuteemeljenih pomislekov ne prijavijo pravočasno bolezni ter celo skrivajo bolnega otroka pred zdravnikom.

*** Smrtna žrtev elektrike v Mariboru.** Te dni se je pripetila pri stavbi hotela »Črni orol« v Mariboru huda nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Bogomir Jezernik, 20letni delavec iz Studencev, ki je bil pri gradnji zaposlen že od vsega začetka, je po lastni neprevidnosti prijel za električno napeljavo, ki ni bila izolirana. Učinek je bil strašen. Delavec se je takoj zgrudil na tla in obležal. Poklicali so rešilno postajo in obvestili o nesreči zdravnika, ki je pa mogel ugotoviti samo nastop smrti.

*** Smrtna nesreča pri delu.** Iz Četovca v Medmurju je prišel v Trbovlje 40letni poljski delavec Blaž Kozjak. Boda ga je gnala daleč od doma. Doma je pustil ženo in troje otrok, sam pa je vstopil v službo pri podjetju Dukič. Za jamsko delo ga niso sprejeli in opravljal je zunanje delo. Bil je pri oddelku delavcev, ki so predstavljali železniški tir od višje ležeče nasipine na nižjo. Tir so razdirali ter nosili železniške prage iz višine 340 na višino 332. Ko je Kozjak nesel težak železniški prag od starega tira in ga hotel spustiti na nižje ležeči novi tir, ga je težak prag potegnil za seboj, tako da je padel kakih 8 m globoko na spodaj ležeče prage ter se hudo poškodoval na glavi. Takoj so ga odpremili v bolnico, a je nesrečnik že med potjo umrl. Siromaka in njegovo družino vsi pomilujejo.

*** Osumljen požiga.** V krške sodne zapore so pripeljali 45letnega posestnika Topliška iz vasi Goleka pri Leskovcu. Njegova aretacija je v zvezi z nedavnim požarom, ki mu je vpepelil gospodarska poslopja. Požar na Topliškovem posestvu se je pojavil popoldne, ko so bili sosede z doma na polju. Dim, ki se je pričel valiti iz gorečih skednjev, pa je kmalu alarmiral ljudi iz bližine, ki so urno prihiteli na kraj nesreče. Sprva so obrnili ljudje vso pozornost na to, da bi ustavili ogenj. Ko pa so uvideli gasilci, da ne bo možno več ubraniti gorečih poslopij, so hoteli zavarovati pred ognjem hišo. To se je tudi posrečilo. Med reševalci pa so se raznesle govorice, da so našli na podstrešju čudne stvari, ki so dale povod domnevi, da je bil požar pri Toplišku podtaknjen. V nekem kotičku na podstrešju je bila prav na lahko prislonežena goreča sveča, okrog nje pa je bilo nastlano vse polno slame. Ko bi zavel mal prepih, bi se morala goreča sveča prevrniti, v trenutku pa bi plamen zajel venec slame in ogenj bi se razširil po vsej hiši. Oblastve je na podlagi teh govoric osumilo posestnika Topliška, da je on sam podtaknil požar.

*** Brezvestno početje.** Te dni se je vračal neki ljubljanski motociklist ponoči iz Kamnika proti Ljubljani. Na cesti med Kamnikom in Motnikom je ležal po širini čez cesto debel hlod. V zadnjem hipu se je posrečilo motociklistu motor ustaviti in preprečiti nesrečo. Zločinca, ki počenja te falotarije, naj poskusi izslediti orožništvo.

*** S kolom po glavi.** Ko se je te dni vračal Primož Dolinšek iz Črne iz gostilne na Spodnjem Jezerskem domov, ga je neki sirov pretepač večkrat udaril s kolom po glavi. Dolinška so s precej težkimi poškodbami prepeljali v ljubljansko bolnico, za napadalcem pa poizvedujejo orožniki.

*** Vlomilci v Ormožu.** Eno zadnjih noči se skušali vlomilci vdreti na treh krajih: pri trgovcu Dogši in krojaču Zabavniku v Ormožu ter pri kmetu Kečku v Pavlovcih. K sreči so bili pravočasno prepušeni. Pri Dogši so razbili veliko izložbeno okno.

*** Opasni razbojniki v okolici Loč.** Pred dnevi so neznani tatovi pozno ponoči vlomili v trgovino g. Flecka v Ločah. Bili so dobro preskrbljeni z vlomilskim orodjem ter so z lahkoto dvignili železna vrata glavnega vhoda v trgovino. Iz trgovine so odnesli večje število svilenih robcev in drugega manufakturnega blaga. Trгоvec ima

okrog 20.000 Din škode in ni bil zavarovan. Vlomilce vneto zasledujejo orožniki. Sled zločincev vodi proti Dramljam. Ko je bil vlom že izvršen in so se vlomilci odpravljali iz trgovine, se je g. Fleck zbudil in streljal za njimi. Enega je ranil, kajti eden od treh bežečih zločincev je zakričal in izpustil iz rok zabojček sladkosti. Tudi vlomilci so na begu skozi vas streljali. Več strelcev so oddali proti Kračunovi gostilni, kjer se je ob oknu pojavila gospodinja in vprašala, kaj se godi. Kakor se vidi, se zopet pojavljajo vlomilske in tatinske tolpe, ki se najbrž rekrutirajo iz okolice. Potrebno bo, da prebivalstvo samo pozorneje čuva svojo imovino. Nedavno so skušali zločinci vlomiti tudi v klet gostilničarja g. Ambroža v Špitaliču. Ko so odpirali vrata, so se domači prebudili in zločince pregnali. Bili so najbrž isti kakor v Ločah.

*** Gostoljubno gospodinjstvo okradel.** V Mariboru je bil aretiran dimnikarski pomočnik Avgust Ambrož na podlagi tiralice, ki jo je izdala orožniška postaja v Prelogu pri Čakovcu. Ambrož je namreč oplenil stanovanje Rozalije Glavinove v Prelogu, kamor je bil prišel prosit dela. Gospodinja, ki vodi dimnikarsko obrt, mu ni mogla ustreči, pač pa je brezposelnega pogostila, dala mu je večerjo in mu ponudila tudi prenočišče. Toda nehvaležni potepin je v noči pokradel iz spalnice razno obleko in oškodoval gostoljubno gospodinjstvo in njene pomočnike za 2500 Din ter izginil brez sledu. Naknadno je policija še ugotovila, da je Avgust nevarnejši potepuh, kakor se je prvotno domnevalo. Orožništvo v Račjem ga zasleduje zaradi neke tatvine v Framu. Razen tega je osleparil v Račjem gostilničarja Lašiča za 300 Din, gostilničarja Beraniča pa za 30 Din. V Framu je poneveril nekemu posestniku 300 dinarjev. Zasleduje ga tudi orožništvo iz Brekovanov zaradi večjega sleparstva. Splošno je plitkež že dokaj gođen, da pride za nekaj časa v brezplačno oskrbo in stanovanje.

*** Pravda s hrastniško kemično tovarno.** Že dalje časa se je pravdal v Hrastniku posestnik Plaznik iz Drage s kemično tovarno v Hrastniku zaradi škode, ki mu jo je baje delala tovarna na njegovih nasadih z izpuščanjem raznih strupenih plinov. Ta pravda se je končala s tem, da je kemična tovarna odkupila od g. Plaznika posestvo v Dragi. Posestnik Plaznik si je pa že kupil drugo lepo posestvo pri Laškem, kamor se bo najbrž preselil že ob novem letu. Kemična tovarna pa bo dala bivše Plaznikovo posestvo v najem.

*** Ukradena obleka izdala tatove.** Nedavno so neznani lopovi v Sv. Juriju v Slovenskih goricah oplenili stanovanje učiteljice gdč. Line Čončeve. Orožniki so bili ves čas marljivo na delu, da izsledijo to nedvomno dobro organizirano tatinsko tolpo. In sreča jim je bila mila. Neka učenka, ki je šla mimo čevljarja Brusa pri Sv. Juriju, je videla, kako so tamkaj nakladali zaboje na avtomobil. Pri tem delu je pomagala neka ženska, ki je imela na sebi ukradeno obleko učiteljice gdč. Čončeve. O svojem opazovanju je takoj obvestila orožnike, ki so čevljarja Brusa aretirali in izročili v zapore. Avtomobil z zaboji pa je seveda že v Avstriji. Tja so lopovi spravljali ukradeno blago.

*** Težki potepini v rokah pravice.** Nedavno so neznani vlomilci vlomili pri dveh posestnikih pri Sv. Marjet ob Pesnici in pokradli obleko in druge predmete. Nepričakovano je tamošnjemu orožništvu uspelo, da so aretirali nekega Alojzija Lozinška, ki je dejanje priznal. Ni pa hotel izdati svojih pomagačev. Končno pa so oblasti prišle na sled tudi malopridnim sotrudnikom, ki so z Lozinškom delili obilni plen. Aretirana sta bila v Mariboru neki Anton Bunderle in neka Marija Lindič, ki sta sodelovala pri omenjenem vladu. Lozinšek in Bunderle sta stara znanca obmejnega orožništva in mariborske policije. Od avstrijskih oblastev sta bila zaradi neštetihih grehov izgnana ter sta svoje vlomilsko delovanje nadaljevala to stran meje.

*** Nevaren cigan.** Nedavno je peljala neka kmetica izpod Kranja v Tržič svoje pridelke na

prodaj. Bilo je zgodaj jutraj in še popolnoma temno. Na Pivki je prijezdil iz gozda cigan in spremljal voz. Kmetica bi se bila rada iznebila neljubega spremljevalca in je ustavila konja. Osorno jo je cigan nahlulil, zakaj je ustavila. Ta pa mu je dejala, da hoče počakati svoje tovarišice, ki vozijo zadaj. »Nikogar ni zadaj«, je zavpil cigan in še zaklical proti gozdu. Kmetica se je tako prestrašila, da je udarila z vso silo po že močno utrujenemu konjčku in ga pognala na dvorišče nekega kmeta. Cigan je nato jadrno oddirjal in je na vso moč žvižgal na svojo piščalko.

*** Pri pomanjkanju teka,** kislem vzhiapovanju, slabem želodcu, leni prebavi, črevesnem zagačenju, napihnjenosti, motnjah presnavljanja, oprišču, srbečici osvobodi naravna Frane Jožefova voda telo vseh nabranih strupov gnilobe. Že stari mojstri vede o zdravilnih sredstvih so priznali, da se Frane Jožefova voda obnese kot povsem zanesljivo sredstvo za iztrebljenje črevesa. Frane Jožefova voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in spekerijskih trgovinah.

*** Brezplačni katalog.** Tvrška Meinel & Herold, tvornica glasbil, gramofonov in harmonik, podjetnica Maribor št. 104-B, pošlje svoj cenik na zahtevo vsakomur brezplačno.

*** Brez žrtev.** Te dni se je na slabi cesti blizu Selnice pripetila avtomobilska nesreča, ki pa ni terjala žrtev. Osební avtomobil Viktorja Gola iz Dravograda, v katerem sta se vozili dve osebi, se je z zmerno brzino zaletel v obcestno drevo in se močno poškodoval, dočim sta potnika odnesla zdravo kožo.

*** Gozdni požar.** Zadnje dni je gorelo v gozdu v Rebernjakovih dolini pod Turjem nad Rimskimi toplicami. Gozdni požar je povzročil po neprevidnosti eden tamkaj zaposlenih drvarjev. Ogenj so sicer pogasili, začelo pa je tleti pod zemljo v koreninah. Postaviti so morali strano stražo, da prepreči, da bi se ogenj ne razširil.

*** Stanje v ljutomerskih vinogradih.** Zadnji lepi in topli tedni so v ljutomerskih vinogradih zelo pospešili razvoj grozdja. Bolezni ni opaziti; vinogradniki računajo v splošnem s tretjino lanskega pridelka, pač pa upajo ob trajno ugodnem vremenu na dobro kakovost. Lanskega vina je še precej neprodanega, toda za posodo ne bo sile, pričeli odbajati. Ostali pa so učeniki, katere je skrbelo, kako bodo dobili poročilo.

Gustav Strniša:

Kmet in smr.

»Ne boš me ne, pa me ne boš!« Z desnico je krepko zamahnil pred se in pepelnata senca je izginila.

»Kaj neki hodi danes za menoj? Vse sem ji dal, prav vse: sina mi je vzela v vojno; kmalu pa tudi ženo in hčerko, kajti garali smo, preveč garali. Podlegla je žena, podlegla hči, jaz, stariček sem pa zmagal. Gospodar sem dveh ponosnih kmetij in kamor se ozrem, vidim svoje prostrano polje. Da, zmagal sem in zmagovalec ostanem! Zemlja me bo branila pred smrtjo, zemlja, ki jo obdelujem vse svoje življenje. Hej, stopi, luca!«

Andraž se opre v plug, visoka sloka postava se upogne, a kobila obstane in stariček se preplasi z zane:

»Kaj je spet, sam vrag mi danes nagaja?«

Kmet stopi pred plug in vidi debelo živo kost, v katero je plug zadrl.

»Kaj boš, luca, sram te bodi! Samo v kost sva zadela, pa že obstaneš. Hi, mrha, polenila si se!«

Kobila potegne, plug zdrkne dalje, a Andraž ne more dvigniti oči. Tista kost mu vedno lebdi pred dušo. Spet jo vidi, kako se izmota izpod pluga, za njo druga, tretja, kmalu zraste pod plugom skelet, pravo človeško okostje. Črna lobanja se dvigne in Andraž vidi, da mu pokima. Zdaj se vlije po starčevem licu.

»Bog in vsi svet, pomagajte, da zmagam!«

Kmet udari po kobili, ki urno potegne plug, ki gre čez okostnjak in Andraž dobro vidi, da ga je

prerezal na dvoje. Truden dvigne glavo. Pri-
kazen zgine in mož se globoko oddalje. Ozre-
se, koščene postavbe ni nikjer, debela kepa prsti
leži za plugom in dim se kadi iz nje.

Kobila hiti dalje. Na vzhodu zagori zarja. Že
se dviga ogromna krvava krogla, ki se danes do-
zdeva starcu kakor velika stonoga goreča po-
šast. Že steguje svoje dolge zlate tipalke, dosegla
ga je.

«Saj vendar še ni vročine, komaj je pokukalo
solnce na polje, mene pa že žge», se je začudil
Andraž.

Žarki ga niso pogladili ljubeče in prijazno
kakor včasih. Zgrabili so ga divje brezobzirno.
Kmet začuti pekočo bolečino, kakor bi se bila
vanj zarezala ostra britev. Ognjene tipalke so
mu segle globoko, prav v srce. Zazdi se mu, da
curlja kri iz njega, njegova srčna kri, saj kar
hrumi v njegovi notranjosti. Vzdihnil bi bil rad,
pa ne more. Tedaj se tipalke skrčijo, bolečina od-
neha. Žarki švignejo preko njive. Rdeči so, krva-
vi, in starcu se zdi, da so pordečili od njegove
kri.

Utrujen se usede Andraž na oralo, obriše si
znojno čelo in globoko vzdihne:

«Vendar me ne boš, ne smeš me! Sam sem
ostal in sam bom užival tvoj sad, o zemlja ljub-
ljena! Če je vtonil v tvojem objemu sin, žena in
hčerka, ne bom šel še jaz pod tvojo rušo! V meni
je sila, koliko moči imam še, skrite in neizrablje-
ne! Oženim se, nevesto imam. Mlada je še in
deco mi bo rodila, ki bo enkrat blagoslavljala moj
znoj in uživala sad mojega truda. Pa tudi jaz ga
bom. še dolgo, dolgo!»

Ko je hotel Andraž zavriskati, je prešel nje-
gov glas v vzdihujoče grgranje in kmalu bi se
bil zgrudil na tla.

Počasi mu je odleglo in spet je stopal za
plugom.

Tedaj se je zagledal v mejnik pred seboj. Nje-
govo polje je mejila visoka košata lipa, ki jo je
zasadil že njegov ded.

Andraž je nehote obstal. Senčne veje lipe so
se globoko sklanjale in delale čudno sivo senco
pod seboj. Iz sence so rasle vedno razločnejše
oblike in Andraž je spet zagledal smrt. Velika je
bila, visoko v lipo je segla njena koščena po-
stava. Dobro je razložil koščeno ženo, še pepel-
nato pečo je imela na glavi. Odprla je usta, za-
gledal je bele dlesni in bele zobe, a iz očesnih
votlin je sijal vnan hlad in mrak, ko je dejala:

«Poglej me Andraž, nevesta sem, saj veš, da
sem tvoja nevesta. Zakaj se me vendar iako
braniš, zakaj misliš na drugo? K počitku te po-
peljem, katerega si že tako potreben, saj ga nisi
poznal vse svoje dolgo življenje.»

«Ne maram zate! Boril se bom s teboj, boril
do zadnjega!»

«Bodi vendar pameten, Andraž! Poglej, tvoj
čas poteka. Kako lepo ti bo zdajle umreti. Jasen
je dan in solnce se ti smeje...»

Siloma je pognal Andraž luco. Z bičem je pri-
čel tolči okoli sebe in odganjati smrt. Koncem
njive je trudoma obrnil plug in pričel orati po
drugi strani.

Komaj je napravil par korakov, je videl, da se
vse vrtili okoli njega. Dobro je čutil, da je splavala
zemlja izpod njega in preplašen je spoznal, da
orje samo nebeško solnce, a za njim stoji senca —
smrt.

Andraž se ne more več braniti, saj ne stoji
več na svoji zemlji, po žareči solnčni žrjavici
stopa in njegov plug gori v slepečem blesku.

Poslednjič dvigne Andraž svojo sivo glavo,
spusti plug in pada.

Sredi njive je obležal kmet Andraž mrtev, čez
polje pa dirja njegova luca s plugom. Vsa plašna
je uboga žival in pene ji tišče iz gobca, saj je tudi
ona videla — smrt.

Porota

LJUBLJANSKA.

Iz ameriških pisem je pobiral dolarje. Poštni
pripravnik v Ljubljani Anton U. je odprl precej-

šnje število ameriških pisem in pobral iz njih
dolarjev baje za 21.408 Din. Obtoženec, ki je po-
ročen, je bil obsojen na 1 leto težke ječe.

Oprostitev. Martin Jakopin iz Bizovika je bil
obtožen zaradi posilstva, a so ga porotniki opro-
stili.

Uboj. Janez Vovk in Viljem Pucelj, mizarska
vajenca na Rečici pri Bledu, sta se prepirala in
je 14letni Vovk, ki je precej robate narave, sunil
Pucelja z dletom v desno stegno in mu prerezal
veliko žilo odvodnico, da je Pucelj pol ure pozne-
je izkrevavel. Porotniki so vprašanje o krivdi
zanikali, na kar je bil Vovk oproščen.

Huda telesna poškodba. Na Količevem v Vav-
potičevi gostilni je bil lani pretep in je nekdo uda-
ril s steklenico Janeza Svetlina po desnem očesu,
tako da Svetlin sedaj na to oko slabo vidi. Deja-
nja je bil obdolžen Janez Grčar, ki so ga pa po-
rotniki oprostili.

Posilstvo. Na 20 mesecev težke ječe je bil ob-
sojen Maks Koprivec, rodod iz Ljubljane, ki je v
bližini Stare Loke posilil neko dekle, hromo na
obeh nogah.

Z nožem v oko. Musliman Hasan Hanžič, ki
je bil zaposlen pri zidarskem delu v Ljubljani, je
sunil z nožem v oko zidarja Ivana Lukežiča, tako
da je ta sedaj brez očesa. Porotniki so potrdili
vprašanje prekoračenega silobrana in je Hasan
prejel 5 mesecev zapora. Plačati mora Lukežiču
tudi 5000 dinarjev za bolečine.

Uboj v Šiški. Kot zadnji se je zagovarjal mladi
Ivan R. zaradi uboja Stanka Fabjana v Šiški. Za-
bodel ga je z nožem v silobranu, ker ga je Fabjan
napadel. Porotniki so Ivana R. oprostili.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Soko'sko delo v Veržeju

Veržej, septembra.

Agilno mlado kmetško društvo se zelo lepo
razvija v telovadnem kakor prosvetnem oziru.
Šele drugo leto obstoja, pa je že letos nastopalo
na vseh prireditvah Murskega sokolskega okrož-
ja, celo v Varaždinu ter Ptuj. Letos so se že
drugič opogumili in v nedeljo 15. t. m. priredili
svoj javni telovadni nastop s sodelovanjem skoro
vseh bratskih društev Murskega sokolskega
okrožja!

Prijazen vrt br. Hedžeta je bil zelo okusno
okrašen in prirejen za telovadišče ter veseljšče.
Program nastopa ni bil pester, a tolik, da je po-
kazal društveno delavnost v telovadnici in izven
nje. Vodil ga je to pot — prvič domačin iz Banov-
cev brat Joško Topolnik — za njegov prvi na-
stop dobro. Pa tudi ostali domači vodniki so do-
bro rešili težko nalogo. Samo pogumno naprej!

H koncu je pozdravil navzoče društveni staro-
sta br. J. Senčevc in nato še učitelj br. Tratar. S
tem je bil končan skromen program točno v eni
uri. Sledila je še prav prijetna domača zabava.
Obisk srednji. Žal, smo pogrešali nekatere, zlasti
iz vodstva Murskega sokolskega okrožja. Pa nič
ne de, naš Sokol je vseeno lahko popolnoma za-
dovoljen z gmošnim in moralnim uspehom pri-
reditve. Veržejski Sokol, le po tej poti naprej!

Zlatopoljsko pismo

Izredno bogata letina sadja. — Kraj brez ljudske
šole. — «Domovina» prihaja tudi semkaj.

Zlato polje, septembra.

Dasi imamo že polovico septembra za seboj,
vendar nas še ogreva ljubo solnce kakor ob
sv. Jakobu. Zato sem bil že čisto premočen, ko
sem baš okrog poldneva korakal med zlatopolj-
skimi njivami. Kmetje so izorali krompir. Take
bogate letine krompirja že davno ne pomnijo. «Za
brazdami je krompirja, kakor bi peska našel po
cesti», se je pohvalil star možak.

Zlato polje slovi daleč na okrog kot izredno
ugoden kraj za pšenico in češplje. Slednjič je letos
bilo tudi kar višnjevo. Vsak češpljev grmič se je
kar pripogibal pod obilnim sadom.

Za hip sem se ustavil in gledal te vrtove...
Zemlja kot nalašč za sadjarstvo, toda pozna se že
od daleč, da se gospodarji malo zanimajo za
umno sadjarstvo. Drevja sploh nič ne oskrbujejo
in ne snažijo. Dvakrat ali trikrat več bi imeli
sadja, če bi ga vzgajali tako, kakor ga po drugod
večji sadjerejci.

Od ljudi sem zvedel, da bodo kuhali iz češpelj
žganje in da jih prodajajo kar na debelo po 20 do
25 Din mernik raznim špekulantom. Da bi pa ta
okusni sad sušili ali morda napravili tudi nekaj
marmelade, o tem ni govora. Tudi hrušk je iz-
redno mnogo. Žal, ugodna prodaja sadja pri nas
ni organizirana.

Zlatopoljci še sedaj nimajo redne ljudske šole.
Poučujejo otroke še vedno domači župniki. Seve-
da tako neurejeni pouk nikakor ni temeljit in da-
leko ne zadostuje. Zato je tu še precej srednjega
veka, a kljub temu že prihaja «Domovina» v naše
lepo Zlato polje; imajo jo možje, ki so že kaj
izkusili po širnem svetu. — A.

Pismo iz Križi

Križe pri Trziču, septembra.

V noči 13. t. m. je vlomil neznan tat v gostil-
niške prostore gosp. Franca Zaplotnika v Retnjah
in odprl tudi trgovino, kjer je prevrgel vse
predale. Potepin je iskal denar, a je dobil le za
70 dinarjev drobiža. Zraven tega je pobral še
nekaj čokolade in drugih slaščic v vrednosti
200 dinarjev. Aretirali so cigane, ki so osumljeni
tatvine.

Hlapec iz oblastnega zdravilišča na Golniku
je 9. t. m. popoldne vozil od vlaka. Na ostrem
ovinku iz Križa proti Seničnemu že mu je pri-
peljal nasproti čevljarski vajenec Perko na kole-
su. Vozila sta oba zelo hitro in sta v tem diru
treščila drug v drugega. Perko je padel s kolesa
in se precej poškodoval po vsem životu. Prvo
zdravniško pomoč mu je nudil g. šefzdravnik z
Golnika. Rane pa niso nevarne, le kolo ima po-
lomljeno. Kdo je bil kriv nesreče se ne ve dobro.

S pošto dostavo je pri nas velika težava.
Vas Križe dobiva vsak drugi dan svojo pošto
namesto ob 10. dopoldne včasih šele ob 18. po-
poldne. Svoje dni je bilo boljše in zato res ne raz-
umemo, zakaj tudi zdaj ni tako. Telefon je včasih
tudi prav težko pričakati.

Strašna nesreča v premogovniku Rtanju

Med smrtnimi žrtvami je več Slovencev.

Zaječar, septembra.

V soboto se je dogodila v premogovniku
Rtanj, last tvrdke bratov Münch, strašna eksplo-
zija plinov. Pri eksploziji je bilo mrtvih 10 rudar-
jev, 9 pa je bilo ranjenih. Okoli 70 rudarjev je
zasulo, tako da jim je bil izhod popolnoma zaprt.
K sreči je še pravočasno prihitelo rešilno moštvo
pod vodstvom inženjerja Holiga in jih rešilo go-
tovo smrti.

Premogovnik Rtanj je eden največjih v
vzhodni Srbiji. Tu je nastala cela kolonija z nad
2500 delavci z njihovimi družinami. Kolonija je
urejena tako, kot malokatera v naši državi. Pre-
bivastvo te kolonije ima svoj kino, ki daje samo
poučne filme in kamor imajo brezplačen vstop.
Od 2500 kolonistov je zaposlenih pri premogov-
niku 1200 delavcev.

O eksploziji je bil takoj obveščen ravnatelj
tehničnih del inž. Holig. Z rešilnim moštvom in
z najmodernejšimi pripravami za reševanje, ki jih
je premogovnik prejel pred mesecem dni, je kre-
nil na kraj nesreče, odprl ventile, dovajajoče čist
zrak, in začel z odkopavanjem zasutih rudarjev.
Opoldne so bili že vsi odkopani in rešeni. Deset
rudarjev, ki so kopali premog na kraju, kjer je

nastala eksplozija, so našli mrtvih, dočim je bilo šest lahko ranjenih, trije pa težko. Ranjence so prepeljali v zaječarsko bolnico.

Eksplozija je nastala najbrž radi tega, ker se je nekemu rudarju razbila svetiljka. Mogoče je pa tudi, da se je eksplozija pripetila od iskre pri udarcu s krampom po premogu. Ta iskra je užgala veliko količino eksplozivnega plina. O nesreči je bilo obveščeno tudi ministrstvo za šume in rude, ki je zahtevalo takojšnje podrobno poročilo. Iz poročil je razvidno, da so se smrtno ponesrečili tudi trije Slovenci, in sicer: Gašper Koprivšek iz Zagorja, rudarski nadzornik, poročen, ima štiri otroke; Josip Grlica iz Gornje Lakvice, okraj Krško, rudar, samec; Franc Terš iz Lucovca, okraj Murska Sobota, rudar, samec. Težko ranjena sta Franc Peja iz Selca, okraj Litija, in Matija König iz Kočevja. Baje sta od težko ranjenih umrla pozneje še dva Slovenca.

Velika požarna nesreča

Dolnja Lendava, septembra.

Dolgo vas pri Dolnji Lendavi je v četrtek minulega tedna zadela strašna nesreča. Okrog 15. ure je začelo nenadoma goreti gospodarsko poslopje posestnika Vereša. Domači so bili vsi na polju razen otrok in prav otroci so zanteli požar. Ker je pihal v začetku požara močan veter, se je takoj vnela streha sosednje hiše. Ogromen plamen je kmalu zajel še tretjo hišo in kmalu je bilo v plamenu devet raznih objektov. Ker so bile hiše in gospodarski objekti večinoma leseni in zakriti s slamo ter drug tik drugega, je bil ogenj ogromen. Takega strašnega požara ljudje v celi okolici že dolgo ne pomnijo.

Najprej je prihitelo na pomoč vojaštvo, ki je bilo tam blizu na vežbah pod poveljstvom komandanta kapetana g. Markovića. Vojaštvo je z največjo požrtvovalnostjo reševalo, kar se je dalo rešiti. Kmalu nato so prihiteli vaščani s polja in okoliška gasilna društva. Na licu mesta je bila tudi takoj žandarmerija iz Dolnje Lendave, ki je vzdrževala red ter pomagala pri reševanju in gašenju. Posrečilo pa se je rešiti tri bližnje hiše, ki so že tudi priče goreti.

Pri reševanju pohištva, živil in drugih predmetov se je težje ponesrečil neki vojak, ki je skočil v sobo, da reši neko žensko. Njegovo stanje je zelo kritično. Srečnemu naključju, da je vojaštvo bilo takoj na mestu, se je zahvaliti, da ni uničil požar ves dolnji del vasi.

Zrtev požara je postal skoraj ves živež, seno in sploh poljski pridelki. Zgorelo je tudi nekaj svinj. Goveja živina je bila k sreči na paši. Ljudje seveda niso imeli poslopij zavarovanih in so sedaj največji siromaki, brez strehe, živeža in obleke tik pred zimo. Pomoč je nujno potrebna.

ŽENSKI VESTNIK

Pomivanje posode

Tudi za pomivanje posode veljajo gotova pravila, če hočemo, da ne trpi posoda in da so pomije dobre. Naj zato podamo tu nekaj nasvetov gospodinjam, kako treba pomivati posode.

Preden kakšne omivati, poberi vse ostanke s krožnikov, skled in loncev v za to pripravljeno posodo ali pa v škafo, ki ga rabiš za prašiče in kamor zlivaš pomije. Nato si pripravi vročo vodo za pomivanje in sicer deni vodo vedno v dve skledi, tako da v eni pomivaš, v drugi pa posodo splahuješ. V tretjo skledo pa polagaj posodo, da se odcedi, preden jo začneš brisati.

Najprej pomij porcelanasto posodo, potem lesenino, kuhalnice, lesene krožnike itd. Da lesenino lepo umiješ, jo moraš vedno malo pomiliti (nažajfati) in nato še z drobnim peskom in cunjjo dobro zribati. Pri pomivanju imej vedno dve pomivalčki: eno krpo, s katero pomivaš, a drugo za pesek, s katerim ribaš. Ne pomivaj pa samo z eno krpo, ker na ta način rabiš veliko več peska in tudi voda je pregosta in umazana.

Peska ne imej v posodi, v kateri umivaš, ker tak pesek ostane vedno masten in se tudi usmraadi, ampak imej pesek posebej v kakšni primerni posodi, v škatli ali zabojčku, in ga spravljal na suhem mestu.

Ko si umila porcelanasto posodo in lesenino, potem šele pomij lonce. Lonce vedno dobro zribaj in ne postavljal loncev v omaro, če so še črni in sajasti. Če so lonci zelo črni, jih najprej zbrisi s suhim papirjem ali pa s slamo, ker papir pobere vso črnino in tako se dá potem lonec veliko lažje in lepše umiti. Če se je v loncu kaj prismodilo, nalij vode in deni zraven malo pepela, pa pusti to nekaj časa vreti. Še bolje je pa ako dodaš tudi malo sode. Zelo slabo pa je ostanke jedi iz lonca z nožem postrgati, ker se s tem le pokvari glazura, ki se potem rada kruši. Da, taka posoda postane lahko tudi nevarna, ker pridejo lahko koščki glazure med jed, kar je zelo škodljivo za želodec in čreva.

Jedilni pribor, to je žlice, vilice in nože, pomivaj vedno nazadnje in ne v prevroči vodi. Ko si jih zribala in umila, jih vselej najprej zbrisi z dobro ožeto pomivalčko, nato šele jih obriši s čisto krpo.

Ko si vso posodo umila, pobriši še štedilnik, operi pomivalke, vodo pa zlij proč. Nato si umij roke in jih obriši, in tedaj prični šele brisati posodo s čedno suho krpo in s čednimi rokami. Za brisanje posode imej več brisalk, za porcelan posebej in ravnotako za lonce, za čaše, skodelice itd., pa spet drugo brisalko. Stekleno posodo pomij v čisti mlačni vodi in ko se je malo odcedilo, jo dobro zbrisi s čisto brisačo.

Če imaš umiti veliko posode, moraš vodo tudi menjati in umivati vedno le v vroči vodi, da gre dobro proč vsa nesnaga. Čim bolje umiješ posodo, tem manj se ti zamažejo brisače.

Ko si vso posodo umila in obrišala, jo spravi takoj na svoje mesto. Brisalke obes, da se posuše. Pomivalke operi in ravnotako sklede ali škafe, v katerih si pomivala. Tuji pomivalke deni sušit, da se ne usmradijo.

Kuhinjo pometi in lepo vse pospravi, da boš imela veselje in da boš drugim za zgled s svojo rednostjo in snažnostjo. Čedna kuhinja je ogledalo dobre gospodinje.

Za kuhinjo

Goveji zrezki s paradižnikom. Pol kile govedine od stegna razreži na zrezke, jih potolci in osoli. Na malo masti in zrezanega prekaženega špeha ozvirj eno celo čebulo in ko se zarumeni, jo vzemi ven, na mast pa položi zrezke, drug zraven drugega, jih dobro operi po obeh straneh, nato pa zreži nanje dva olupljena paradižnika. Potem duši (tenstaj) pokrito, a večkrat premešaj, da se ne prismodi. Ko se je sok pokuhal, prilij malo vode ali juhe in duši tako dolgo, da bo meso mehko, približno dve uri. Tako pripravljeni zrezki so zelo okusni, zlasti sok. Zraven daš pražen krompir in solato. Pripravno za večerjo.

Mezga iz hrušk brez sladkorja. Mehke in sočne hruške zreži in zmelj na stroju (Faschiermaschine), nato jih daj v vrečko, ki jo obesi čez dva stola, spodaj pa podstavi skledo in pusti, da se sok čez noč izcedi v skledo. Ta sok kuhaj potem tako dolgo, da se popolnoma zgosti. Nato daj hladno v kozarec in zaveži s pergamentnim papirjem.

Zrezana paprika v kislu. Papriko operi in iztrebi, to je: odreži pecelj proč in poberi ven seme, nato jo zreži na drobne zrezance, nakar jo dobro nasoli, malo potlači in jo pusti tako nasoljeno 24 ur. Tedaj jo ožmi, kolikor moreš, in jo gosto naloži v steklenico s širokim vratom. Vmes naloži par očiščenih čebulic, na vrhu položi navzkriž dve ploščnati palčici, da držijo papriko dol, nato pa nalij prekuhanega in ohlajenega vinskega kisa. Dobro zaveži s pergamentnim papirjem in hrani čez zimo na suhem in hladnem prostoru. Tako pripravljeno papriko daš pozimi namesto solate k mesu na mizo.

Praktični nasveti

Da kumarice v kislu ne splesnijo, je priporočljivo, dati v steklenico h kumaricam nekoliko semen črne gorčice.

Boljši okus dobi šunka, če jo, ko je kuhana, zavijemo v papir, pomazan s sirovim maslom in jo tako zavito prepečemo malo v pečici (roru).

Kadar krpaš nogavice z volno, popari prej volno, sicer se bo pri prvem pranju skrčila in nastalo bo okoli zakrpanega kraja vse polno lukenj, tako da treba znova krpati in se potem-takem nogavica sproti spet trga.

Ko si umivaš glavo, oziroma lase, pridenl vodi, s katero izplahuješ glavo, sok ene limone. Lasje bodo imeli od tega lepši blesk, ko se posuše.

ZANIMIVOSTI

× **Atentat na hišo fašista.** V Parmu v Italiji se je pripetila strahovita eksplozija, ki je zahtevala mnogo mrtvih in težko ranjenih. V drogeriji Monici v Parmu se je namreč iz nepojasnjene vzroka vnelo veliko skladišče bencina in raznih kemikalij. Čim se je pojavil požar, je sledila eksplozija, ki je poglala pol hiše dobesedno v zrak. Ponoči je sledila druga velika eksplozija, ki je porušila še ostanek hiše. Tudi sosedne hiše so bile zelo poškodovane. Zračni pritisk je bil tako silen, da so popokale šipe daleč naokrog. Šele, ko je zgorela vsa zaloga bencina, se je gasilec proti jutru posrečilo, da so ogenj pogasili. Kako je nastal požar, še ni pojasnjeno. Mislijo celo, da gre za maščevanje protifašistov, ker je bil lastnik drogerije inž. Monici strasten fašist.

× **Katastrofalen vihar ob francoski in portugalski obali.** Na zapadni francoski obali je divjal te dni strahovit vihar, ki je podiral vse, kar se mu je stavilo na pot. Obala je na kilometre daleč docela opustošena. Vihar je bil tako silen, da je lomil in ruval drevesa. Vse telefonske proge so bile v par minutah prekinjene, a tudi promet na železnici in na cestah je bil nemogoč. Brzovlak na progi Pariz-Toulon, ki ga je vihar zasačil na odprti progi, je vihar ustavil in le z največjim naporom je strojevodja preprečil, da vihar ni porinil vlaka po progi nazaj, kar bi moglo dovesti do katastrofe. Še hujše se je godilo voznikom in avtomobilistom, ki jih je vihar zasačil na cesti. Več vozov je z vprego vred prevrnilo, dvignilo v zrak in treščilo na tla. Najhujše je prizadeto mesto Toulon in okolica. Nad mestom se je utrgal poleg tega še oblak. Sledil je naliv, ki je spremenil ulice v deroče potoke. Voda je udirala v kleti in nižje ležeča stanovanja ter skladišča. Mnogo hiš je vihar porušil. Pod pritiskom orkana je popokalo nešteto šip na oknih in izložbah. Cestne svetiljke so sploh izginile in je bilo mesto zvečer, ko se je vihar že nekoliko polegel, v trdi temi. Mesto je bilo vso noč kakor izumrlo. Le vojaške patrulje so korakale po ulicah, da bi preprečile morebitne tatvine. V lukah je vihar odtrgal mnogo ladij in jih pogljal na odprto morje. Po zadnjih vesteh je izginilo mnogo ribiških ladij, ki so se na razburkanem morju nabrž potopile. Tudi na Portugalskem je divjal istočasno strašen orkan, ki je povzročil veliko škodo. V mestu Aveiro je vihar porušil mnogo hiš. 15 oseb je bilo ubitih. Parnik je vihar vrgel daleč na odprto morje, kjer se je potopil. Le z največjim naporom se je posrečilo, da so rešili potnike in del posadke. Kapitan in šest mož posadke je utonilo.

× **Podjetna hčerkica.** 16letni Berlinčanki Evi ni bilo po volji, da je njena mamica, majorjeva vdova, tako podjetna, da sprejema kavalirje še pozno zvečer. Sklenila je napraviti materinim ljubavnim pustolovščinam konec. Ko je nekega večera prišel materin kavalir po prstih v hišo, mu je stopila Eva nasproti z revolverjem in zakričala, naj dvigne roke, sicer ga ustrelj. Kavalir se je moral udati v svojo usodo in kmalu je prišel tudi stražnik, ki ga je Eva poklicala. Tedaj se je pojavila tudi mati, ki je dejala stražniku, da se je

hčerka v temi zmotila in da ne gre za vlomilca, marveč za njenega ženina. Hčerka je vprilo stražnika vprašala mater, kdaj se namerava poročiti. Namesto matere je odgovoril njen kavalir, da se poroči drugo jutro. Eva se je pomirila, stražnik je odšel in še ponoči se je vdova zaročila s svojim kavalirjem. Drugi dan je bil kavalir res prisiljen preskrbeti vse potrebno za poroko in proti svoji volji je postal ženin. Zdaj sta majorjeva vdova in njen kavalir že poročena, zlobni jeziki pa govore, da si je zvjajčo izmislila vdova sama, ne pa njena hčerka.

× **Neprijeten svak bivšega cesarja Viljema.** Rus Zubkov, ločeni mož 64letne princeze Viktorije, je hotel posetiti bivšega nemškega cesarja Viljema v Doornu. Zubkov je napovedal svoj poset v posebnem pismu, ko je pa prispel v Doorn, sta ga čakala pri vhodu v Viljemovo vilo dva orožnika, ki sta ga na povelje holandske vlade poslala nazaj na mejo. Nič ni pomagalo Zubkovu zatrjevanje, da mora osebno govoriti s svojim svakom. Zato je Zubkov sklenil osvetiti se Viljemu za žalitev. Začel je zbirati karikature bivšega nemškega cesarja in vsak dan mu pošlje v Doorn eno z lastnoročnim podpisom. Da ga še bolj ujezi, napiše na karikaturi: »Od Tvojega ljubečega te svaka.«

× **Grenlandija ima kraje z bujnim rastlinstvom.** V Grenlandiji se je mudil dve leti danski živaloslovec Petersen. Proučeval je grenlandsko živalstvo in je prinesel domov bogato gradivo o rodovitni zemlji v krajih, ki so jih imeli ljudje za nedostopne in nerodovitne. V okolici Scoresbaya se razteza kakih 400 kilometrov dolgo ozemlje, ki ima bujno rastlinstvo in živalstvo ter je zelo rodovitno. Ti kraji niso pokriti z ledeniki. Gozdovi so polni belih zajcev, ki dajejo zelo užitno meso. Tudi druge divjačine je mnogo. Grenlandija pa tudi ni pusta, kar se tiče rudnikov. Ugotovljeno je, da hrani bogata ležišča premoga. Profesor Petersen je prinesel na Dansko 800 prekrasnih ptičev, ki jih je nabral za kodanjski muzej.

× **Jetra so baže zelo zdrava jed.** Znano je, da pripisujejo zdravniku jetrom, in sicer sirovim jetrom, velike učinke za zdravljenje raznih krvnih bolezni. To odkritje vpoštevajo posebno na Angleskem, kjer se je začelo vse hraniti s tem živilom v sirovi stanju in kjer se je ustanavljalo vsak dan nova podjetja, ki razpečavajo jetrne jedi v vseh mogočih oblikah. To je prva posledica, druga pa ta, da je začelo jeter primanjkovati in da so se silno podražila. Še pred kratkim so bila tako malo v čislju, da so jih dajali mesarji skoro zastoni, in to le najrevnejšim slojem, ker jih drugi niso marali.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Dobro napravil.

Baron plemeniti Kumara se je rad zabaval s svojo služinčadjo. Nekoč je poklical slugo Matijčeta: »Matijče, vzemi vrč in prinesi mi iz gostilne vina.«

Prosem jihovo gnado za dnar, si je usodil pripomniti Matijče.

»Osel! Za denar bi znal vsak bedak dobiti vino!«

Matijče je ponižno vzel posodo. Čez čas se je vrnil in postavil pred barona še vedno prazen vrč: »Jihova gnada nej blagovolja pit.«

»Nesramnik! Vrč je vendar prazen!«

»Nej oprostetja, jihova gnada, iz povhnega vrča b znov pit vsak trohl...«

O-leparjen.

Mamica kara Jurčka, ker je pretepel sestro Lojzko.

»Saj je zaslužila,« se huduje Jurček, »ker me je osleparila.«

»Osleparila? Kako?«

»Midva sva se igrala Adama in Evo, pa bi me morala zapeljati z jabolkom. Lojzka pa me ni zapeljala, ampak je jabolko sama pojedla...«

Nepotrebno.

Gasper ni lep, a je ničemuren. V kavarni čita časopise, vidi v njih vse polno spačenih podob (karikatur) imenitnih osebnosti, pa reče prijatelju: »Jutri bom šel k slikarju.«

»Po kaj?«

»Da mi napravi karikaturu.«

»Neumnost! To so oskrbeli že tvoji starši.«

Kazen.

Sinek si je raztrgal hlače in oče je pograbil palico. Ko mu jih je našteval po tistem delu telesa, na katerem se sedi, se je zgodila očetova nesreča, da so mu tudi počile hlače.

»No, kdo bo tebe zdaj namiatil?« se je razjezil sinko.

Zaklane svinje rasejo.

Pepček: »Mama, ali tudi zaklane svinje rastejo?«

Mama: »Čemu to vprašuješ?«

Pepček: »Sosed je zaklal prašiča in vsakikrat, kadar pripoveduje o njem, ima prašič petdeset kilogramov več...«

Sreča v nesreči.

Micka je pospravljala umazano posodo z mize. Ko jo je nesla skozi vrata v kuhinjo, ji je padla na tla skleda in se razbila.

»Dobro,« je dejala po prvem strahu, »da se to ni zgodilo potem, ko sem posodo pomila; bi bil zopet moj trud zastonj.«

Na oddih.

A.: »Gospod je odpotoval.«

B.: »Morda na oddih?«

A.: »Mislim, da ne, ker je šla žena z njim.«

Pouk.

»Papa, zakaj je na eni strani železniške proge žica?«

»To je vod za telegraf.«

»Zakaj pa ni na drugi strani žice?«

»Po drugi strani gre najbrže brezžična telegrafija.«

Napredek trgovskega vajenca.

Trgovec: »Že četrta leta si meni, pa se nisi še ničesar naučil. Iz tebe ne bo nikoli nič, ker veš danes toliko kakor prvi dan.«

Vajenec: »Nekaj sem se vendar naučil.«

Trgovec: »Kaj pa?«

Vajenec: »Da ima kilogram le devet dekagramov.«

Plašljiv konj.

Kupec: »Vaš konj ni zame, je preveč plašljiv in se boji vsake malenkosti.«

Kmet: »Ni mogoče. Pri meni je spal šest mesecev v popolnoma temnem hlevu in se ni nič bal.«

Arestantovska služba.

»Zakaj so vam odpovedali vašo zadnjo službo?«

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglas, dopisovanja in trgovski oglas vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročila.

Oglasni oddelk »DOMOVINE«, Ljubljana, Prešernova ulica št. 4.

Telefon št. 3492.

Pozor!

Stranke, ki so plačevale srečke na obroke in še niso dobile originalov, odnosno prodajnih listov, naj to javijo v lastnem interesu JOSIPU VARDJANU v Ljubljani, Križevniška ul. 5.

Zemljiško posestvo (žalarija)

obsegajoče kakih 6 orlov njiv, sadonosnikov, gozdov, vse pri hiši, oddaljeno 10 minut od cerkve in sole pri Sv. Antonu v Slov. Goricah, 3 ure peš od Gornje Radgone, se proda prostovoljno proti gotovini. Ker lastnik ne biva

»Zaradi lepega obnašanja!«

»No, dragi prijatelj, zaradi tega vendar nikogar ne odpuste.«

»Pač, meni so enkrat odpustili zaradi lepega vedenja deset mesecev.«

Listnica uredništva

Grabonoški vrh. Sliko, če predstavlja kaj zanimivega iz čevljarske obrti, seveda drage volje priobčimo. Mora biti zanimiva in zelo jasna, ker se sicer ne da uporabiti za tisk.

Križevci. Težko čitljivo, zato deloma izpuščeno.

Sv. Trojica v Slovenskih goricah. Take zadeve ne spadajo v časopis. Paragraf! Želeli bi pa, da bi nas od časa do časa obveščali o domačih dogodkih iz Vašega kraja in okolice.

Strojne tovarne in tvarne Ljubljana

Centrala: Dunajska cesta 35

Telefon: 2830

Brzojavke Stre

Stiskalnice
za sadie

Konkurenčne cene.

Vedno v zalogi.

Prvovrstna glasbila
direktno iz

TVORNICE
odn. tvorn. skladišča.

Veliki ilustrovani

CENIK

dobite zastoni! Zahtevajte ga pri največji
razpošiljalnici glasbil v Jugoslaviji

MEINEL & HEROLD
Tovarna glasbil, gramofonov in harmonik

PODRUŽNICA MARIBOR št. 104 B

Violine od 95 Din nav.
Tambure „ 98 „ „
Mandoline „ 136 „ „
Trube „ 505 „ „
Gramofeni „ 345 „ „
Ročne harmonike
od 8. Din nav.

«Blagostanje in oskrbo za starost podnev' in ponoč'
Vam nudi samo društvo «LJUDSKA SAMOPOMOČ».
Kdor še torej tega društva ni član,
vpiše naj se takoj ter ne odlašaj na drug dan,
ker ura smrti nikomur ni znana,
bo Vam olajšava vsaj po «LJUDSKI SAMOPOMOČI» dana.

«LJUDSKA SAMOPOMOČ»

podporno društvo za slučaj smrti V MARIBORU,
Aleksandrova c. 45, naznanja vsemu cenj. občinstvu
Slovenije, da ustanovi s 1. oktobrom

III. skupino z oddelki A/II, B/II, C/II, D/II,

ki so namenjeni samo starejšim zdravim osebam od 51. do 90. leta
s štirimesečno karenčno (čakalno) dobo brez zdravniškega spričevala.

Najvišja podpora te skupine znaša v oddelku A/II 1000, B/II 2000,
C/II 4000, D/II 10.000 Dinarjev.

Po umrlih v 1. letu izplača se upravičencem ena osmina, v drugem letu
ena četrtnina, v 3. letu dve četrtnini, v četrtem letu tri četrtnine in po 4. letu
štiri četrtnine pripadajoče podpore.

Zahlevajte še danes brezplačno pristopno izjavo, ker je sprejemni rok za III. skupino omejen
in kratek. — V prejšnje oddelke A, B, C, D in E ter B/I, C/I, D/I se sprejmejo še vse
zdrave osebe samo od 1. do 50. leta. — Število članov nad 13.000. Izplačane
podpore nad 700.000 Din. — Ugledni poverjeniki se sprejmejo za vsak kraj Slovenije.

291

Slabi zobje

kvarijo najlepší obraz. Neprijeten duh ust je zopra.
Obe hibi odstranite z uporabo krasno osvežujoče Chlorodont-paste. Zobje dobijo krasen sijaj slonovine. posebno z uporabo zobčaste Chlorodont-ščetke, ker ista čisti zobe tudi na njih stranicah ter odstranjuje ostanke jedi, ki povzročajo gnulobo. Poskusite najprej z malo tubo Chlorodont-paste, ki stane Din. 8. Chlorodont-ščetka za otroke, za dame (mehke ščetine), za gospode (trde ščetine). Pristno samo v originalnem modro-zelenem omotu z napisom Chlorodont. Dobiva se povsod. — Pošljite nam ta oglas kot tiskovino (omot ne zalepiti) dobili boste brezplačno eno poskusno tubo za večkratno uporabo. Tvoznice Zlatorog. Oddelek Chlorodont. Maribor 55.

Dvokolesa najboljših svetovnih znamk v veliki izbiri zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vozičkov od preprostega do najfinjšega. In igračni vozički v zalogi. Več znamk šivalnih strojev najnovejših modelov deli in pnevmatika. Ceniki tranko. Prošljaja na obroke. «TRIBUNA» F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta šte. 4.

Slabotnim

nervoznim, nemočnim, izčrpanim.

Da bi se osvobodili slabosti, izčrpanosti, prezgodnjih boleznih, vseh celo prezgodnje smrti je potrebno po potrebi kakor spočetka čistiti svoj organizem strupov, kar se skupno s hrano prinašamo: mokračna kislina, urati in dr. ravno tako pa se treba opreževati in oživljati njegovo moč, energiziranjem, kerenti vzemim od brez mladih živali, kakor je «KALIFLUID» D. Kalenidenka.

«KALIFLUID» je potreben vsem brez razlike, kateri se z črpajo po raznih boleznih, slabi prehrani, ali boleznih telesa, najprej fizičnih, ali duševnem delu, težkih duševnih priložnostih, prekomernih te in ali duševnih ekscitacij. d. «KALIFLUID» je večkrat odli kovan na raznih razstavah: Parizu, Londonu, Bruslju, Firenci in Rimu, 5 Grand Prix in 5 velikim zlatim medaljam.

Brezplačno in tranko o ljemo podati, kateri vas se znanstveno in praktično bnavljanja in izanja ovcene moči zdravja in delovne sposobnosti. Obriate se

Beograd, Moleiova 27; Miloš Marković

«KALIFLUID» se dobi v vseh boljših drogerijah in lekarnah vsega sveta pošlje se tudi po povzetju.

Glavna ureadica francoskega društva «KALIFLUID» D. KALENIDENKA, Pariz, Riga 16, 5.

Prima gonilna jermena
in vse mlinsko-tehnične potrebe vedno v zalogi pri trdk
CADEZ & BRCAR, Ljubljana, Kolodvorska ulica 31

Zahteva te prezplačni
CENIK

14 dni na poskušnjo, ako ne ugaja se vrne denar

Elegantna

plitka, dobra in cenena ura

Din 99.—

gleto jamstvo.

Enaka ura v boljši izdelavi

Din 120.—

gleto jamstvo.

243

A. Kiffmann, Maribor 43-c

Razposilja se le proti povzetju.

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravlila, obkladki, masiranje, drgnjenje, o načinu, kako se žival prisili, da je mirna, o dviganju padlih ali ootnih živali, o ranah, ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesi, kot pri poškocovanju rogov, poškodb kopita in zakovanju, pri prisku med parklji, opeklini, strelji, zlomu kosti, zvrtju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, oriski, zaprtju, koliki, napenjanju goveda in ovac, pri tu ih pred-

metih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastrupitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo.

Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36-50, se naroča v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani

Prešernova ulica 54 (nasproti glavne pošte)

L. Mikuš

LJUBLJANA, Mestni trg 15

DEŽNIKI

NA MALO

NA VELIKO

Ustanovljeno 839

52

Telefon 2282

Kakor nekdanj

tako je še danes pravilno pranje mogoče edino le z milom! Predpogoj za uspešno pranje pa je, da vodo najprej omehtate z nekoliko navadne sode ter šele nato pričnete perilo čistiti z milom.

Glede mila svetujemo, da dosledno kupujete le najboljšo.

V tem oziru se vedno lahko zanesete na znano gospodinjstvo terpentinsko

milo „Gozela“

